

Příprava projektů a žádostí o dotace do národních programů podpory veřejných knihovnických a informačních služeb

Studijní text

Verze 2.0

Autor: PhDr. Vít Richter

Konzultant: PhDr. Marie Šedá

Praha 2025

Odborná způsobilost	Příprava projektů a žádostí o dotace do národních programů podpory veřejných knihovnických a informačních služeb
Profesní kvalifikace	<i>Samostatný knihovník metodik / samostatná knihovnice metodička (kód: 72-020-R)</i>
Kvalifikační úroveň	6
Klíčová slova	Knihovny, projekty, žádosti, dotace, granty, veřejné knihovnické a informační služby, podpora, Ministerstvo kultury, mimorozpočtové zdroje, nadace
Anotace	Studijní text se věnuje základním pojmům z oblasti dotační politiky ve vztahu ke knihovnám a charakterizuje základní poměr mezi objemem dotačních prostředků a běžným financováním knihoven jako celku. Největší pozornost je věnována dotačním titulům poskytovaným Ministerstvem kultury, jsou charakterizovány základní principy dotační politiky s vazbou na Koncepti rozvoje knihoven. Je uveden výčet dotačních titulů Ministerstva kultury – programy VISK, K 21, Česká knihovna, projekt Zahraniční literatura, program aplikovaného výzkumu NAKI a Státní fond kultury. Jako příklad zpracování žádosti o dotaci jsou uvedeny postupy pro přípravu a realizaci projektu do dotačního programu VISK 3, který je nejvyužívanějším dotačním programem. Jsou uvedeny příklady a možnosti získávání dotací z rozpočtu krajů, ministerstvech, Evropské unie, Fondů EHP a Norska a také z různých nadací a aktivit Svazu knihovníků a informačních pracovníků. Stručně jsou charakterizovány nástroje pro vyhledávání dotačních možností z různých zdrojů.

Tvorba studijních textů je realizována za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky v rámci projektu Veřejné informační služby knihoven (VISK 1). Aktualizace textu v roce 2024 a 2025 je realizována z prostředků Národní knihovny ČR.

Zkouška z odborné způsobilosti **Příprava projektů a žádostí o dotace do národních programů podpory veřejných knihovnických a informačních služeb**¹ má 3 části, zkoušený musí splnit tato kritéria hodnocení:

Kritéria hodnocení		Způsob ověření
a	Orientovat se v nabídce národních programů na podporu činnosti knihoven a podrobně charakterizovat jejich podmínky	Ústní ověření
b	Vyhledat chyby v žádosti o získání dotace z programu na podporu knihoven	Praktické předvedení
c	Uvést priority aktuální národní koncepce rozvoje knihovnictví v ČR a příklady tří projektů, které mohou knihovny zpracovat v souladu s touto koncepcí	Ústní ověření

Tento text pro vás připravil PhDr. Vít Richter, Národní knihovna ČR,
vit.richter@nkp.cz

Text konzultovala PhDr. Marie Šedá, Národní knihovna ČR,
marie.seda@nkp.cz

Poslední aktualizace textu proběhla v roce 2026.

¹ Dostupné z: https://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-1134-Samostatny_knihovnik_metodik_samostatna_knihovnice_metodicka/revize-3542

OBSAH

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍHO TEXTU.....	6
1 GRANTY A DOTACE	7
1.1 Jak se orientovat v nabídce dotací a grantů	8
2 DOTAČNÍ PROGRAMY MINISTERSTVA KULTURY	12
2.1 Dotační portál Ministerstva kultury (DPMK)	12
2.2 Programy pro oblast knihoven	14
2.3 Koncepce rozvoje knihoven ČR a dotační politika	16
2.4 Dotační program Veřejné informační služby knihoven – VISK	17
2.4.1 Obecná pravidla a podmínky programu VISK	18
2.4.2 VISK 1 – Projekty s celostátním dopadem a implementace Koncepce rozvoje knihoven v České republice.....	24
2.4.3 VISK 2 – Celoživotní vzdělávání pracovníků knihoven	24
2.4.4 VISK 3 – Informační centra Veřejných knihoven	25
2.4.5 VISK 4– Národní program ochrany knihovnických fondů.....	26
2.4.6 VISK 5 – Národní program rekatalogizace a retrospektivní konverze a rozvoj Souborného katalogu ČR a souboru národních autorit.....	26
2.4.7 VISK 6 – Národní program digitálního zpřístupnění vzácných dokumentů – Memoriae Mundi Series Bohemica	27
2.4.8 VISK 7 - Národní program digitalizace a dlouhodobé archivace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru – Kramerius	27
2.4.9 VISK 10 – Celoživotní a občanské vzdělávání v knihovnách	28
2.5 Dotační program Knihovna 21. století (K 21)	29
2.6 Dotační program Česká knihovna	34
2.7 Projekt cizojazyčné literatury.....	35
2.8 Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity 2023 až 2030 (NAKI III)	34
2.9 Státní fond kultury	37
2.10 Další podpora činnosti knihoven z rozpočtu Ministerstva kultury.....	39
2.10.1 Licenční poplatky za půjčování knih a časopisů	39
2.10.2 Licenční poplatky za půjčování zvukových nosičů	39
2.10.3 Licenční poplatky za veřejná čtení v knihovnách	40
2.10.4 Licenční poplatky za zpřístupnění digitalizovaných nosičů	40
3 KRAJSKÉ PROGRAMY PODPORY	41
3.1 Další dotační možnosti z rozpočtu krajů	43
3.1.1 Obecní knihovny – Jihomoravský kraj.....	43
3.1.2 Jižní Morava čte	44

3.1.3	Program pro poskytování dotací na podporu základních knihoven z rozpočtu Středočeského kraje ze Středočeského Fondu kultury a obnovy památek	45
4	DALŠÍ MIMOROZPOČTOVÉ ZDROJE.....	47
4.1	Dotační programy ostatních ministerstev a strukturální fondy EU	47
4.1.1	Dotační programy ostatních ministerstev	47
4.1.2	Strukturální fondy EU a podpora knihoven	47
4.2	Integrovaný regionální operační program 2021-2027	49
4.3	Podpora bezbariérovosti	52
4.4	Fondy EHP a Norska.....	55
4.5	Dotace EU	56
4.5.1	Kreativní Evropa	56
4.6	Nadace	58
4.6.1	Nadace OSF (Open Society Fund Praha).....	58
4.6.2	Nadace knihoven.....	60
4.6.3	Nadace AGROFERT	61
4.6.4	Nadace ČEZ	62
4.6.5	Nadace VIA	63
4.6.6	Nadace OKD	64
4.6.7	TechSoup Česká republika – Sdružení VIA.....	65
4.7	Projekty SKIP na podporu knihoven	66
4.7.1	S knížkou do života – Bookstart.....	66
4.7.2	Knížka pro prvňáčka.....	66
4.7.3	Noc s Andersenem	67
4.7.4	Cyklus vzdělávacích akcí SKIP	68
4.7.5	Podpora stáží	68
4.7.6	Podpora projektů z jednotlivých regionů SKIP	68
	SHRNUTÍ STUDIJNÍHO TEXTU	70
	LITERATURA	71

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍHO TEXTU

ÚVOD

Studijní opora je určena všem zájemcům o vykonání zkoušky na pozici Samostatný knihovník metodik.

PO PROSTUDOVÁNÍ STUDIJNÍHO TEXTU

- ujasníte si, jaké dotační programy můžete využít pro knihovnu,
- zjistíte, jak pracovat s Dotačním portálem Ministerstva kultury,
- upřesníte si, jaké podprogramy jsou vyhlašovány v rámci dotačního projektu VISK,
- ujasníte si, k čemu lze využít program Knihovna 21. století,
- seznámíte se s projektem Česká knihovna,
- ujasníte si, jaké granty poskytuje SKIP,
- dozvíte se o dalších možnostech mimorozpočtového financování knihoven,
- zjistíte, jaká je situace v jednotlivých krajích ČR.

KLÍČOVÁ SLOVA STUDIJNÍ OPORY

Dotační programy, knihovny, žádosti, mimorozpočtové zdroje, nadace, program VISK, Knihovna 21. století, projekty SKIP

1 GRANTY A DOTACE

Granty a dotace jsou mimorozpočtové zdroje, které umožňují knihovnám rozvíjet činnosti, které by bez této podpory nemohly být realizovány.

Grant je účelový příspěvek na veřejně prospěšný účel, který se získává ve veřejné soutěži na základě předloženého projektu. Jedná se o podporu vědeckých, výzkumných, případně kulturních projektů.

Dotace je peněžitý dar nebo daru podobná peněžitá úhrada ze strany státu nebo územněsprávního celku nějakému subjektu na podporu projektu realizovaného ve veřejném zájmu.

PRO INFORMACI

Možnost poskytování dotací knihovnám ze státního rozpočtu je formulována v knihovním zákonu 257/2001 Sb. a to v § 15, kde jsou přímo vyjmenovány **oblasti, na které mohou knihovny získat dotaci:**

- a) projekty vědy a výzkumu,
- b) zavádění nových technologií v oblasti zajištění veřejných knihovnických a informačních služeb,
- c) podporu propojení knihoven v síti,
- d) zpracování informačních pramenů do elektronické podoby a jejich zpřístupnění,
- e) doplnění knihovního fondu,
- f) ochranu knihovního fondu před nepříznivými vlivy prostředí,
- g) zpřístupnění knihovních fondů pro občany se zdravotním postižením,
- h) projekty v oblasti kulturní, výchovné a vzdělávací činnosti,
- i) zajištění výkonu regionálních funkcí,
- j) zabezpečení dalšího odborného vzdělávání pracovníků knihoven,
- k) výstavbu nebo rekonstrukci objektu knihovny,
- l) vybavení objektu knihovny zabezpečovacími a protipožárními systémy.

Velmi důležitým aspektem poskytování dotací na činnost knihoven je, že **dotace poskytované knihovnám nepředstavují státní podporu** ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU, tj. „*podporu poskytovanou v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem*“.

Dotace tedy není nutné omezovat z hlediska jejich výše a jejich přidělení nepodléhá oznamovací povinnosti vůči Evropské komisi.²

Z výše uvedeného přehledu témat vymezených zákonem vyplývá, že většina oblastí, kde knihovní zákon předpokládá možnost poskytování dotací, je v menší či větší míře pokryta existujícími dotačními tituly.

Určitou mezerou současné dotační politiky je skutečnost, že na celostátní úrovni není k dispozici dlouhodobý dotační program na podporu výstavbu, rekonstrukce a vybavení knihoven.

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

Výjimkou jsou některé kraje (například Jihomoravský a Středočeský), které v posledních letech otevřely dotační programy na podporu vybavení a drobných rekonstrukcí pro knihovny v malých obcích.

V současném programovém období evropských strukturálních fondů (2021–2027) měly knihovny možnost získat dotace na výstavbu rekonstrukci a vybavení knihoven z Regionálního operačního programu a z Národního plánu obnovy.

PODROBNĚJI KAPITOLA 4 TOHOTO TEXTU.

1.1 Jak se orientovat v nabídce dotací a grantů

Orientovat se v celkové nabídce dotací je velmi složité a zpravidla to vyžaduje činnost kvalifikovaného projektového manažera. V orientaci mohou pomoci různé firmy, které se profesionálně zabývají zpracováním projektů nebo firmy a instituce, které vytvářejí specializované systémy nebo databáze zaměřené na vyhledávání dotačních možností ministerstev i ostatních subjektů. Tyto služby bývají velmi často placené. Jako příklad takových systémů uvádíme:

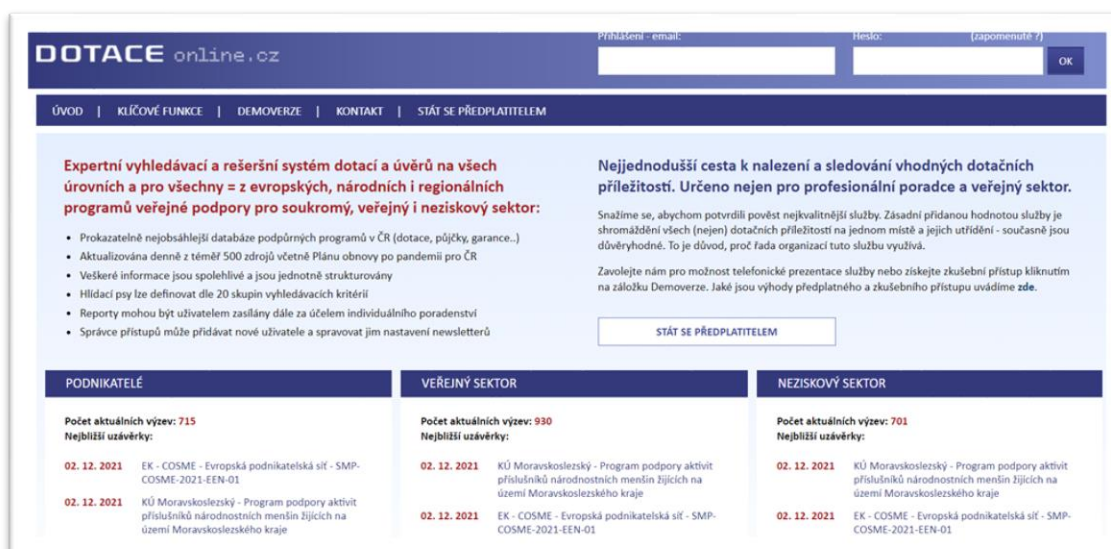
Portál Dotaceonline.cz³ provozovaný společností GRANT ADVISOR, spol. s r.o., je jedním z nejstarších a nejrozsáhlejších českých systémů pro monitoring a správu dotačních příležitostí. Na rozdíl od běžných poradenských webů funguje primárně jako expertní vyhledávací databáze s navazujícími konzultačními službami. Nabízí vyhledávací a rešeršní systém grantů a dotací na všech úrovních z evropských, národních i regionálních programů veřejné podpory pro soukromý, veřejný i neziskový sektor. Umožňuje generování

² Státní podpora č. SA.35529 (2012/N) – Česká republika: Digitalizace knihovních fondů [online]. Brusel: Evropská komise, 2013 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z:

https://ipk.nkp.cz/docs/246172_1421786_125_2.pdf

³ DotaceOnline2.0 [online]. Brno: GRANT ADVISOR: 2025 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z: <https://www.dotaceonline.cz/>

rešerší dotačních příležitostí dle mnoha vyhledávacích kritérií. Nabízí téměř komplexní okruhy monitoringu výzev, sleduje přes 400 zdrojů. Jedná se o placenou službu.

Obrázek 1 - Webová stránka Dotace online.cz

Pro knihovny je podstatné, že **SKIP financuje předplatné pro týdenní dotační newsletter**, který slouží jako „hlídací pes“ v oblasti dotačních příležitostí. Je navržen tak, aby knihovny nemusely každý den ručně procházet desítky webů ministerstev a fondů. Každý týden je možné získat informace v následující struktuře:

- **Nově vyhlášené výzvy:** To nejdůležitější – programy, do kterých se lze čerstvě přihlašovat.
- **Blížící se termíny:** Varování před koncem příjmu žádostí u běžících programů, aby žadatel nepropásl termín.
- **Plánované výzvy:** Informace o tom, co se chystá za měsíc či dva, což dává čas na přípravu projektové dokumentace (např. stavebního povolení).
- **Legislativní změny:** Upozornění na změny v pravidlech (metodice), které mohou ovlivnit čerpání peněz.

TIP

Newsletter nabízí informace o dotačních a grantových možnostech využitelných pro knihovny a je zpracováván ve 14 verzích pro každý kraj. Příslušnou krajskou verzi newsletteru DOTACE online.cz mohou získat individuální i institucionální členové SKIP. O pravidelné zasílání je možné požádat u krajského metodika.

Nalezli jsme pro vás za poslední tyto možnosti programů podpory, které odpovídají nastaveným kritériím monitoringu.

VÍTE, ŽE každá výzva, kterou zveřejníme prochází nezávislou kontrolou? Snažíme se o maximální přesnost jednotlivých dotačních výzev, takže by nemělo docházet k faktickým nebo překladatelským chybám či špatnému zařazení kritérií.

NOVĚ PŘIDANÉ NEBO AKTUALIZOVANÉ VÝZVY

Městská část Praha 18 – Programy dotací pro rok 2026 v oblasti sportu

Cílem je podpora sportovního života na území městské části, rozvoj sportovních aktivit dětí, mládeže i dospělých, podpora výkonnostního sportu, sportovní reprezentace a práce s talentovanými sportovci. Výzva se dělí na tři programy:

I. Program: Podpora celoroční činnosti organizací a jednotlivců v oblasti sportu

– pro způsobilé žadatele, kteří pravidelně vykonávají sportovní činnost minimálně 2x do měsíce a vedou 10 osob a více.

II. Program: Podpora subjektům pro pořádání jednorázových sportovních akcí a soutěží

– pro způsobilé žadatele s pravidelnou či nepravidelnou sezónní činností (např. letní nebo zimní sporty), zahrnující pořádání sportovních akcí, soutěží, závodů, případně účast na soutěžích a turnajích jako reprezentace městské části.

III. Program: Podpora talentovaných sportovců do 21 let v individuálních sportech

– pro způsobilé žadatele, jimiž jsou sportovní kluby, jejichž členem je talentovaný sportovec reprezentující klub na celorepublikové nebo vyšší úrovni.

Oprávnění žadatelé jsou fyzické osoby, fyzické osoby podnikající a právnické osoby, které splňují všechny zákonem předepsané podmínky pro příslušnou činnost; v rámci III. programu jsou oprávněnými žadateli výhradně sportovní kluby.

Typ financování:	Nevratná dotace / grant	Územní dopad:	Regionální nebo lokální kromě MAS
Alokace výzvy:	2 000 000,00 Kč	Poslední změna:	22.12.2025 – Nový záznam
Maximální % dotace:	Neuvedeno	Status:	Očekávaný
Maximální dotace:	100 000,00 Kč	Uzávěrka žadatelů:	30.03.2026

Obrázek 2 – Ukázka newsletteru DOTACE online.cz

Dotační.info⁴ – firma nabízí monitoring dotačních možností a poradenství při přípravě žádostí o dotace. Organizuje také výběrová řízení. Jedná se o placenou službu.

Přehled dotačních programů pro nestátní neziskové organizace (NNO) ze státního rozpočtu se každoročně aktualizuje a je zveřejňován v dokumentu „Hlavní oblasti státní dotační politiky“⁵ schvalovaném vládou, přičemž pro rok 2026 se zaměřuje na oblasti jako sport, kultura, sociální služby a regionální rozvoj, s největšími poskytovateli jako NSA, MPSV, MŠMT a MMR, a programy jsou vyhlašovány konkrétními ministerstvy (např. MMR, MŽP). Klíčové je sledovat portály jednotlivých ministerstev (MMR, MPO, MŽP, MPSV, MŠMT) a vlády pro aktuální výzvy pro daný rok.

Grantový diář⁶ je databáze, která sleduje dotační programy nadací, nadačních fondů, fondů EU, státní správy, samosprávy a dalších. Umožňuje

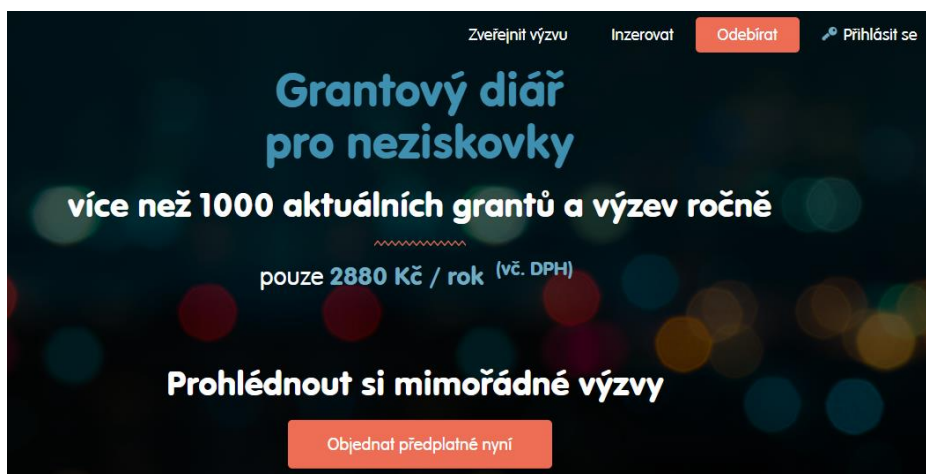
⁴ Dostupné z: <https://www.dotacni.info/>

⁵ Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím pro rok 2026. Praha: Vláda ČR, 2025 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/hlavni-oblasti-statni-dotacni-politiky-vuci-nestatnim-neziskovym-organizacim-pro-rok-2026-220232/>

⁶ Grantový diář [online]. Praha: Nadace Neziskovky.cz, 2025 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z: <https://grantovydiar.cz/>

inteligentní vyhledávání výzev podle názvu, zaměření, místa působnosti, termínu uzávěrky nebo vyhlašovatele a upozorňuje na nové výzvy. Databázi vytváří nadace Neziskovky.cz.

Jedná se o placenou službu s nízkými náklady.

Obrázek 3 – Grantový diář

UPOZORNĚNÍ

Podmínky i zaměření programů se mohou v jednotlivých letech měnit. Proto je důležité sledovat aktuální informace na webech jednotlivých vyhlašovatelů dotací.

Příkladem jsou např. změny v dotačních programech Ministerstva kultury (VISK, Knihovna 21. století apod.).

2 DOTAČNÍ PROGRAMY MINISTERSTVA KULTURY

Ministerstvo kultury poskytuje dotace v celé řadě okruhů⁷:

- [Profesionální umění \(hudba, divadlo, tanec, výtvarné umění\)](#)
- [Ochrana měkkých cílů](#)
- [Památky](#)
- [Muzea a galerie](#)
- [Ochrana kulturních statků](#)
- [Regionální a národnostní kultura](#)
- [Literatura a knihovny](#)
- [Kinematografie a média](#)
- [TV, rozhlas a tisk pro národnostní menšiny](#)
- [Věda a výzkum](#)
- [Profesionální kulturní aktivity v zahraničí](#)
- [Círky a náboženské společnosti](#)
- [Programy ve správě Odboru ekonomického](#)

2.1 Dotační portál Ministerstva kultury (DPMK)

Od roku 2025 je stanovena povinnost podávat všechny žádosti a projekty na dotace poskytované Ministerstvem kultury prostřednictvím **Dotačního portálu**.

[Dotační portál Ministerstva kultury \(DPMK\)](#)⁸ je centralizovaný webový systém, který slouží k plně elektronické správě dotačních řízení.

Pro knihovny je to klíčové místo, přes které se dnes podávají žádosti do programů jako **VISK**, **Knihovna 21. století** a dalších dotačních programů Ministerstva kultury. Uvádíme stručnou charakteristiku jeho hlavních funkcí a přínosů:

⁷ Aktuální výčet dotačních programů MK je k dispozici na Dotační okruhy. *Ministerstvo kultury ČR* [online]. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2025 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/dotacni-okruhy-1137.html>

⁸ Dotační portál Ministerstva kultury, 2026, [cit. 2026-01-02]. Dostupné z: <https://dpmkportal.mk.gov.cz/default>

Obrázek 4 – Vstupní stránka Dotačního portálu ministerstva kultury

Účel a hlavní funkce

Portál slouží jako „jednotné kontaktní místo“ pro celý životní cyklus dotace:

- **Evidence žadatelů:** Každá knihovna (nebo její zřizovatel) zde má svůj profil s trvalými údaji, které není nutné vyplňovat opakovaně.
- **Podávání žádostí:** Veškeré formuláře se vyplňují přímo v prohlížeči. Systém hlídá logické chyby a povinné přílohy.
- **Sledování stavu:** Žadatel vidí v reálném čase, zda je jeho žádost přijata, zda se hodnotí, nebo zda již bylo vydáno rozhodnutí.
- **Vyúčtování:** Po skončení projektu se přes portál odesílají závěrečné zprávy a finanční vypořádání.

Klíčové technické parametry

- **Způsob přihlášení:** Portál využívá systém **Identita občana** (NIA ID). Přihlásit se lze prostřednictvím bankovní identity, eObčanky, mobilní klíče, eGovernmentu nebo datové schránky. To zajišťuje vysokou bezpečnost a právní závaznost dokumentů.
- **Statutární zástupce žadatele** (např. starosta obce u obecní knihovny bez právní subjektivity, nebo ředitel příspěvkové organizace) musí mít tento přístup zřízen s předstihem. Proces zřízení identity není okamžitý a jeho absence v den uzávěrky znamená nemožnost podání žádosti.
- **Provázanost s registry:** Systém je napojen na základní registry státu, takže automaticky doplňuje údaje o zřizovateli (IČO, název, sídlo).
- **Ukládání rozpracovaných verzí:** Žádost lze v portálu kdykoliv uložit a vrátit se k ní později, což je u rozsáhlých projektů (např. VISK 3) nezbytné.

Co knihovny v portálu najdou

V sekci „**Veřejné výzvy**“ jsou přehledně seřazeny aktuálně otevřené programy. Knihovny zde nejčastěji využívají:

1. **VISK** (Veřejné informační služby knihoven).
2. **K 21:** (Knihovna 21. století – na neinvestiční kulturní akce).

3. Podpora kulturních aktivit seniorů a osob se ZP.
4. Státní fond kultury.
5. Další dotační programy a výzvy Ministerstva kultury.

Pro snadné využití Portálu jsou k jednotlivým výzvám připojeny návody k jeho používání.

UPOZORNĚNÍ

Pro dotační řízení na rok 2026 je jediným přípustným způsobem podání odeslání přes DPMK.

Systém se automaticky uzavírá 10. 12. daného roku přesně v 15:00. Žádosti v listinné podobě nebo zaslané datovou schránkou mimo portál nebudou akceptovány.

Doporučení: odeslání provést minimálně 24 hodin předem z důvodu možného přetížení serverů.

2.2 Programy pro oblast knihoven

Pro oblast knihoven mají dlouhodobě největší význam dotační programy vyhlašované **Odborem umění, literatury a knihoven**.

Ten každoročně vyhlašuje výzvu k podávání žádostí ve výběrovém dotačním řízení na **poskytnutí dotací provozovatelům knihoven evidovaných dle zákona č. 257/2001 Sb.**, o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a pro spolky podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

ÚČEL PROGRAMŮ

Hlavním účelem programů je podpora rozvoje činnosti knihoven jako informačních, vzdělávacích, kulturních a komunitních center. V rámci dotací se ročně rozdělují přibližně 70 mil. Kč a příjemci jsou řádově stovky knihoven.

Pro ilustraci můžeme uvést čerpání finančních prostředků v letech 2022 a 2023.

Program Veřejné informační služby knihoven	Rok 2022	Rok 2023
VISK 1 – Koordinační centrum programu a implementace Koncepce rozvoje knihoven	5 261 000	5 000 000
VISK 2 - Mimoškolní vzdělávání pracovníků knihoven	876 000	658 000
VISK 3 - Informační centra veřejných knihoven	21 416 986	19 443 051
VISK 4 - Národní program ochrany knihovních fondů	5 526 000	1 550 000
VISK 5 - Národní program retrospektivní konverze katalogů knihoven ČR RETROKON	1 072 000	1 618 000
VISK 6 - Národní program digitálního zpřístupnění vzácných dokumentů Memoriae Mundi Series Bohemica	1 800 000	2 077 000
VISK 7 - Národní program ochrany a digitalizace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru – Kramerius	1 831 000	1 643 000
VISK 8 – Elektronické informační zdroje a zpřístupnění informačních zdrojů prostřednictvím Jednotné informační brány a Centrálního portálu knihoven	1 306 000	3 694 000
VISK 9 – CASLIN – Souborný katalog ČR, Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit	1 820 000	2 041 000
Projekty SPO MK (VISK)	29 520 600	29 920 264
Program Kulturní aktivity – Knihovna 21. století	1 990 000	1 991 000
Projekt Česká knihovna	5 000 000	5 000 000
Celkem	77 419 586	74 635 315

Tabulka 1 – Dotační programy MK ČR a jejich finanční zajištění v Kč

Oblast knihoven

2026

Ministerstvo kultury – Odbor umění, knihoven a kreativních odvětví vyhlašuje pro rok 2026 výzvu k podávání žádostí ve výběrových dotačních řízeních **Knihovna 21. století (K21)** a **Veřejné informační služby knihoven (VISK)** na poskytnutí dotací provozovatelům knihoven evidovaných dle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění platných předpisů, a pro zapsané spolky a sdružení právnických osob podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění platných předpisů, jejichž hlavním účelem je knihovnická a informační činnost či jejich podpora, na nekomerční projekty z oblasti knihoven.

Název výzvy	1520 - Knihovna 21. století
Číslo výzvy	1520

Obrázek 5 - Vyhlášení dotačního řízení – web MK ČR

2.3 Koncepce rozvoje knihoven ČR a dotační politika

Dotační programy Ministerstva kultury pro oblast knihoven jsou vždy orientovány na priority **Koncepce rozvoje knihoven ČR**. Současná Koncepce sleduje řadu strategických a specifických cílů, které jsou členěny do pěti oblastí:

Prioritní oblasti⁹:

A. Knihovny jako komunitní, vzdělávací a kulturní centra

- Akce a programy
- Management, marketing, komunikace

B. Síť a spolupráce knihoven, legislativa, regionální funkce

C. Informační služby knihoven v analogovém a v digitálním prostředí

- Informační a výpůjční služby knihoven, MVS, CPK
- Digitální fondy a data

D. Trvalé uchování tradičních knihovnických dokumentů

E. Výstavba knihoven, podpora infrastruktury ICT v knihovnách

F. Vzdělávání pracovníků knihoven

⁹ Dostupné z: https://mk.gov.cz/doc/cms_library/koncepce-12369.pdf

PROSTUDUJTE SI

Podrobněji o Konceptci rozvoje knihoven je pojednáno ve studijní opoře **Zpracování koncepcí, plánů a programů v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů**. Text je vystaven na webu MSVK v části Pro knihovny.

2.4 Dotační program Veřejné informační služby knihoven – VISK

Program **Veřejné informační služby knihoven (VISK)** je stěžejním dotačním titulem Ministerstva kultury, který od roku 2000 zásadně formuje moderní tvář českého knihovnictví. Jeho hlavním úkolem je proměna knihoven z tradičních půjčoven knih na moderní informační, vzdělávací, kulturní a komunitní centra využívající špičkové technologie. Základní cíle:

- **Modernizace služeb:** Automatizace knihovních procesů a zavádění nových digitálních služeb pro veřejnost.
- **Ochrana kulturního dědictví:** Digitalizace vzácných dokumentů a novodobých dokumentů ohrožených rozpadem papíru.
- **Vzdělávání:** Zvyšování digitální gramotnosti knihovníků i veřejnosti.
- **Kooperace:** Podporu sdílení informací a zdrojů mezi knihovnami.

Program vyhláší **Ministerstvo kultury** (Odbor umění, knihoven a kreativních odvětví) ¹⁰. Na odborné garanci a metodice jednotlivých podprogramů se úzce podílí **Knihovnický institut Národní knihovny, Koordinačního centra programu VISK**, tj. spolupracuje s odbornými garanty podprogramů, zajišťuje činnost odborných komisí apod.

UPOZORNĚNÍ

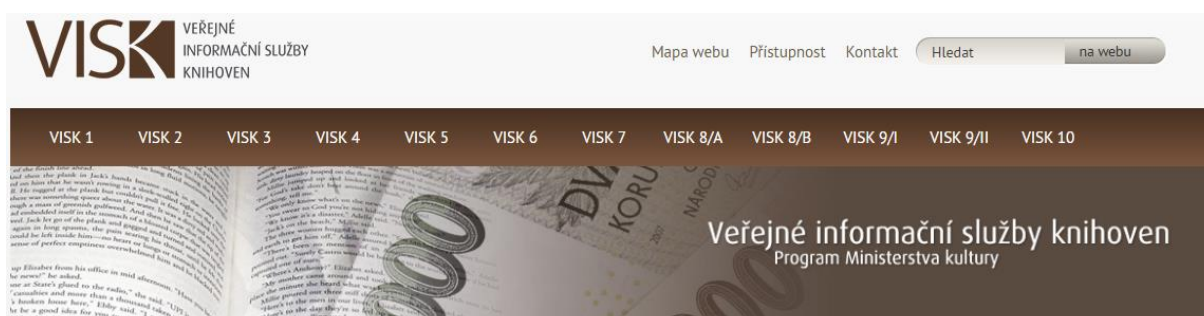
Program VISK prošel v roce 2025 částečnou proměnou, která platí již pro přípravu projektu na rok 2026. Cílem změn je především modernizace zastaralého dotačního rámce a jeho přizpůsobení aktuálním společenským rolím knihoven. Hlavním technickým spouštěčem je povinný přechod na elektronické podávání žádostí přes dotační portál Ministerstva kultury.

¹⁰ Ministerstvo kultury každý rok vyhláší program VISK podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a nařízení vlády č. 288/2002 Sb., kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven, s přihlédnutím k Usnesení vlády ze dne 1. června 2020 č. 591 o Zásadách vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy.

Mění se profilace některých podprogramů, např. VISK 2 zaměřený na vzdělávání knihovníků a současně vzniká pilotní podprogram VISK 10 zaměřený na celoživotní a občanské vzdělávání veřejnosti (např. digitální služby státu, podpora demokracie).

Dochází také ke **sjednocení některých principů**, např. minimální podíl žadatele na financování byl sjednocen na 30 %, možnost hradit z dotace mzdy kmenových pracovníků apod. Stejně obecné principy platí také pro dotační program Knihovna 21. století (K 21).

Ministerstvo kultury do budoucna plánuje postavit podporu na dvou hlavních pilířích: vzdělávání knihovníků a centralizaci i optimalizaci služeb (např. Centrální portál knihoven). Celý proces je vnímán jako první fáze postupné modernizace, která má do dotační politiky vnést větší pružnost a dynamiku.¹¹

Obrázek 6 - VISK a jeho kategorie

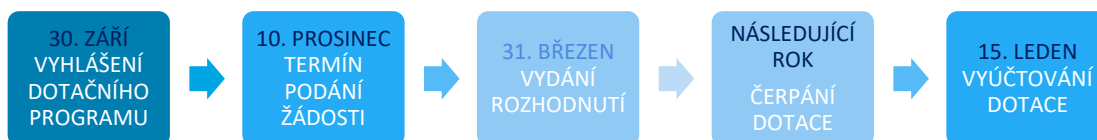
2.4.1 OBECNÁ PRAVIDLA A PODMÍNKY PROGRAMU VISK

Základní časový harmonogram

- **Termín zveřejnění výzvy k podávání žádosti:** nejpozději do 30. 9. roku předcházejícího roku, ve kterém se předpokládá realizace projektu.
- **Termín uzávěrky příjmu žádostí:** Žádost je nutné podat do **10. 12. v 15:00 hodin** toho roku, kdy byla zveřejněna výzva k podávání žádostí.
- **Předpokládaný termín vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace** do **31. 3.** toho roku, pro který byla dotace schválena.
- **Období realizace projektu:** Veškeré podpořené aktivity musí být realizovány v období **od 1. ledna do 31. 12. prosince** toho roku, pro který byla dotace schválena.
- **Vyúčtování a závěrečná zpráva:** Kompletní dokumentaci k vyúčtování je třeba předložit nejpozději do **15. 1. následujícího po roku**, pro který byly dotace schválena.

¹¹ Podrobně o změnách: FOJTÍK, Michal – HÁJEK, Roman: Letošní změny VISK budou kosmetické: Do budoucna musí dotace držet krok s potřebami knihoven. Čtenář, 77, 2025, č. 5. [cit. 2026-01-02]. Dostupné z: <https://casopisctenar.cz/2025/09/25/letosni-zmeny-visk-budou-kosmeticke-do-budoucnosti-musi-dotace-drzet-krok-s-potrebami-knihoven/>

- **Garantem výzvy je** Odbor umění, knihoven a kreativních odvětví Oddělení literatury a knihoven
- **Přesné termíny a podmínky jsou zveřejněny** na webové stránce Ministerstva kultury¹², Knihovnického institutu Národní knihovny České republiky¹³, v elektronických konferencích (např. Knihovny, Region, Vzdělávání aj.).

Obrázek 7 - Časový cyklus programu VISK

Oprávnění žadatelé a počet žádostí

- Žadateli mohou být **provozovatelé evidovaných knihoven**, zapsané spolky nebo zájmová sdružení zaměřená na podporu knihovnictví se sídlem v ČR.
- O dotaci mohou žádat také státní příspěvkové organizace a organizační složky státu, **pokud jejich zřizovatelem není Ministerstvo kultury**.
- **Podmínkou pro získání dotací je evidence knihovny v databázi Ministerstva kultury**.¹⁴
- Žádost podává subjekt, který je **realizátorem projektu**, získaná dotace je nepřevoditelná.
- V rámci jednoho podprogramu smí jeden žadatel předložit **nejvýše tři projekty**.
- **Dotace není určena pro příspěvkové organizace MK ČR**.¹⁵ Ty žádají o dotační prostředky formou nadpožadavků ke svému rozpočtu.¹⁶

¹² Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/dotacni-rizeni-25.html>

¹³ Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/homepage-ipk>

¹⁴ Evidence knihoven. *Ministerstvo kultury České republiky* [online]. Praha: MK ČR [cit. 2026-01-02]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/evidence-knihoven-adresar-knihoven-evidovanych-ministerstvem-kultury-a-souvisejici-informace-341.html>

¹⁵ Příspěvkové organizace MK jsou např. Národní knihovna České republiky, Moravská zemská knihovna aj.

¹⁶ Požadavky organizací zřizovaných MK jsou hodnoceny komisí (poradenský orgán MK), kterou jmenuje Ministerstvo kultury.

Obrázek 8 – Stránka MK ČR věnovaná evidenci knihoven

TIP

Podrobněji o evidenci knihoven je pojednáno ve studijní opoře Organizace revize knihovního fondu, kapitola 3 – Evidence knihoven v databázi MK ČR.

Finanční podmínky dotace

- **Výše podpory:** Dotace může pokrýt maximálně **70 % celkových nákladů** projektu.
- **Minimální výše dotace:** Požadovaná částka na jeden projekt nesmí být nižší než **20 000 Kč**.
- **Zákaz duplicity:** Není dovoleno hradit stejný náklad z více různých veřejných zdrojů současně.
- **Hospodárnost:** Všechny plánované výdaje musí být přiměřené a musí odpovídat cenám obvyklým v daném místě a čase. Dotace se neposkytuje na benefiční a charitativní akce.

Způsob podání žádosti

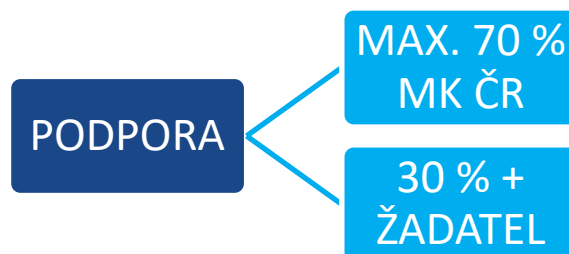
- Žádosti se podávají výhradně elektronicky přes Dotační portál Ministerstva kultury (DPMK): <https://dpmkportal.mk.gov.cz/>
- Pro přístup do portálu musí mít statutární orgán nebo zmocněnec zřízenou e-identitu.
- Žádost může podat jen k tomu oprávněný uživatel.
- Žádost i rozpočet musí být vypracovány v českém jazyce.

Povinné náležitosti a přílohy

1. **Popis projektu a rozpočet:** Musí být na předepsaných šablonách s detailním komentářem ke každé položce
2. **Bankovní účet:** Je třeba doložit doklad prokazující vztah žadatele k danému účtu.
3. **Evidence skutečných majitelů:** Vyžaduje se úplný výpis, který nemusí dokládat pouze fyzické osoby a státní či samosprávné příspěvkové organizace.
4. **Personální náklady:** Je nutné uvést druh práce, počet hodin a hodinovou sazbu.
5. **Cenové nabídky** klíčových investičních položek rozpočtu.
6. **Nezávislé lektorské posudky**, certifikace lektorů, případně další specifiky dle jednotlivých podprogramů.
7. **Čestné prohlášení:** Potvrzuje pravdivost údajů, splnění podmínek výzvy a bezdlužnost žadatele vůči státu.

Pravidla pro náklady

- **Způsobilé náklady:** jsou náklady, které zakládají právo na poskytnutí dotace, tj. byly vynaloženy na realizaci projektu a jsou součástí účetnictví žadatele. Musí vzniknout a být uhrazeny v roce, pro který byla dotace určena, u mezd a odvodů je lhůta do 15. 1. následujícího roku.
- **Nezpůsobilé náklady:** Z dotace **nelze hradit** běžné provozní náklady (poplatky, nájem, telefony, internet), pohoštění, dary, nábytek ani modernizaci prostor a další náklady nesouvisející s realizací projektu, viz podrobněji podmínky.
- **Ze spoluúčasti nelze hradit:** Běžné provozní výdaje žadatele určené na provoz budov (nájem kanceláří, telefony, faxy, poštovné, nákup knihovního fondu, poplatky za připojení k internetu atd.), pronájem budovy, výběrové řízení, poplatky za provoz AKS „jako služba“, renovace či modernizace prostor knihovny, nákup výpočetní techniky – s výjimkou podprogramů VISK 3 a VISK 1, viz podrobněji podmínky.

Obrázek 9 - Náklady na projekty v programech VISK

Formální kontrola žádostí

- Po ukončení sběru žádostí provede MK ČR **formální kontrolu všech podaných žádostí**. Posuzuje se zejména, zda je žadatel oprávněný, zda byla žádost podána včas, oprávněnou osobou a předepsaným způsobem, a zda obsahuje všechny požadované údaje a dokumenty ve správné formě.
- Neúplné žádosti nebo žádosti nesplňující podmínky výzvy** budou usnesením vyřazeny. K dalšímu hodnocení komisí postupují pouze formálně úplné a bezvadné žádosti.

Hodnocení projektů a kritéria hodnocení

Žádosti hodnotí odborná komise podle stanovených kritérií:

Kritérium hodnocení	Maximum bodů
Soulad se zadáním a tématy dílčí výzvy, kvalita zpracování projektové žádosti a posouzení realizovatelnosti projektu, včetně nastavených indikátorů	0–30
Přínos a dopad na uživatelskou obec	0–40
Přiměřenost nákladů a požadovaná výše dotace, posouzení účelnosti, efektivnosti a hospodárnosti rozpočtu	0–30
Maximální počet bodů	100

Tabulka 2 – Kritéria hodnocení projektů v programu VISK

Vyúčtování a finanční kontrola dotace

- Dotace je účelová a podmínky jejího použití a vyúčtování stanoví rozhodnutí MK ČR. **Příjemce je povinen prostřednictvím DPMK předložit vyúčtování dotace, skutečných nákladů a příjmů projektu a závěrečnou zprávu, a to ve stanovené formě a termínu do 15. 1. 2027.**
- Vyúčtování musí obsahovat **kompletní přehled nákladů a příjmů projektu**, s jasným označením položek hrazených z dotace. Účetní doklady musí být označeny registračním číslem projektu a vztahovat se pouze ke způsobilým nákladům. Na výzvu je příjemce **povinen předložit doklady ke kontrole**. Podrobnosti vyúčtování a případné změny stanoví MK.
- Nevyužité poskytnuté prostředky, úspory či dosažený zisk** do výše dotace musí být vráceny do státního rozpočtu. Nedodržení podmínek, lhůt nebo povinností je porušením rozpočtové kázně a **může vést k odvodu, penále nebo vrácení celé dotace**. MK ČR a další kontrolní orgány jsou oprávněny provádět finanční kontrolu a v odůvodněných případech pozastavit proplácení dotace.

Další povinnosti příjemce dotace

- **Publicita:** Příjemce je povinen uvádět logo Ministerstva kultury a informovat o jeho finanční podpoře. Logo ke stažení na: <https://mk.gov.cz/logo-ke-stazeni-cs-557>
- **Změny projektu:** Jakékoli změny v parametrech projektu se musí hlásit neprodleně (nejpozději 14 dnů od zjištění), nejpozději však do 30. 11. toho roku, pro který byla dotace určena.

INFORMACE

Pro rok 2026 byl program VISK vyhlášen v následujících podprogramech (dílčích výzvách). V následující letech může docházet ke změnám:

- **VISK 1** – Projekty s celostátním dopadem a implementace Koncepce rozvoje knihoven v České republice
- **VISK 2** – Celoživotní vzdělávání pracovníků knihoven
- **VISK 3** – Informační centra veřejných knihoven
- **VISK 4** – Národní program ochrany knihovních fondů
- **VISK 5** – Národní program rekatalogizace a retrospektivní konverze a rozvoj Souborného katalogu ČR a souboru národních autorit
- **VISK 6** – Národní program digitálního zpřístupnění vzácných dokumentů – Memoriae Mundi Series Bohemica
- **VISK 7** – Národní program digitalizace a dlouhodobé archivace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru – Kramerius
- **VISK 10** – Celoživotní a občanské vzdělávání v knihovnách

Metodická pomoc

- VISK 3 (Informační centra) a Knihovna 21. století (K21) – metodickou podporu a administraci zajišťuje Mgr. et BcA. Kristýna Kavíková.
- VISK 1, 2, 4, 5, 6, 7 a 10 – metodickou podporu a administraci zajišťuje Mgr. Pavlína Doležalová.

INFORMACE

Aktuální kontaktní informace jsou k dispozici u jednotlivých výzev a na portálu VISK. Každý podprogram má svého odborného garanta odpovídá za aktualizaci a kooperací stanovených priorit.

2.4.2 VISK 1 – PROJEKTY S CELOSTÁTNÍM DOPADEM A IMPLEMENTACE KONCEPCE ROZVOJE KNIHOVEN V ČESKÉ REPUBLICE

Tento podprogram slouží jako **koordinační nástroj pro naplňování strategických priorit rozvoje českého knihovnictví.**

- **Centrální služby:** Podpora klíčových národních systémů, jako je portál **Knihovny.cz** a systém **Ziskej** pro sdílení fondů a meziknihovní služby, podpora centrální katalogizace, implementace API pro propojení systémů.
- **Technologický rozvoj:** Vývoj a implementace nových funkcí pro knihovní systémy (např. online platby, registrace, NCIP, Shibboleth) a rozvoj systémů s otevřeným kódem (například Kramerius, ProARC, ARCLib).
- **Odborná činnost:** Podpora vydávání celostátních metodických textů a periodik, realizace národních průzkumů a analýz a posilování mezinárodní spolupráce v rámci knihovnických spolků.

Specifika přípravy a obsahu projektu: případě vývoje nového systému nebo funkcionality musí projekt obsahovat detailní popis **stávajícího a cílového stavu**, výpis použitých technologií a časový harmonogram.

Povinností je doložit položkovou cenovou nabídku s rozpisem **v člověkohodinách** a uvedením hodinových sazeb. Projekty zaměřené na zpřístupnění zdrojů musí kvantifikovat jejich rozsah a doložit technologickou kompatibilitu (např. standardy NCIP, Shibboleth).

2.4.3 VISK 2 – CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN

Cílem je zvyšování odborné úrovně pracovníků knihoven, aby dokázal reagovat na moderní trendy a potřeby uživatelů. VISK 2 Zahrnuje veškerou podporu veškerého vzdělávání pracovníků, včetně témat "měkkých dovedností", která byla dříve tolerována v K21 nebo řešena nesystematicky.

- **Kvalifikace dle NSK:** Příprava a realizace rekvalifikačních kurzů k získání odborné způsobilosti podle **Národní soustavy kvalifikací**.
- **Specializované oblasti:** Celoživotní vzdělávání v oblasti ochrany fondů, managementu, marketingu a pedagogických dovedností pro lektorskou činnost knihovníků. Tvorba výukových materiálů, standardu a metodik.
- **Nové výzvy:** Rozvoj digitálních kompetencí, práce s novými médii a vzdělávání v oblasti občanských kompetencí a kritického myšlení pro zaměstnance.
- **Pořádání odborných konferencí.**

Specifika přípravy a obsahu projektu: Výuku musí zajišťovat **kvalifikovaní lektori**, což je nutné doložit referencemi nebo certifikací. Projekty podpořené v plné výši musí být pro účastníky **bezplatné** (s výjimkou oborových

konferenci). Náklady je nezbytné doplnit cenovou nabídkou nebo kalkulací a rozpisem mzdových nákladů. U kurzů NSK musí být žadatel autorizovanou osobou, kurz musí být akreditován MŠMT a absolvent hradí symbolické kurzovné 1 000 Kč.

E-learningové kurzy musí být frekventantům přístupné bez instalace speciálního software a finančních nákladů. Konání vzdělávací akce je nutné oznámit v odborné elektronické konferenci „Knihovna“ a zaregistrovat do celostátního přehledu akcí knihoven: <https://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/knihovnicke-akce/>

2.4.4 VISK 3 – INFORMAČNÍ CENTRA VEŘEJNÝCH KNIHOVEN

Podprogram se zaměřuje na technologickou modernizaci knihoven a jejich proměnu v centra celoživotního vzdělávání.

- **Automatizace (AKS):** Podpora nákupu a implementace moderních knihovních systémů (zejména v menších obcích) a jejich propojování do regionálních automatizovaných systémů (RAKS). Vytváření celostátních a regionálních kooperačních systémů.
- **Moderní vybavení:** Budování tvůrčích dílen a laboratoří (makerspaces), nákup technologií pro virtuální realitu, hardware pro interaktivní učebny, návratové a výpůjční boxy, implementace RFID a technologií autentifikace.
- **Dostupnost e-zdrojů:** Podpora zahájení výpůjček **e-knih a e-audioknih** v českém jazyce a nákup speciálního vybavení pro uživatele se zdravotním postižením (nevidomé, sluchově postižené).
- Podpora obnovy hw a sw **vybavení vzdělávacích center krajských knihoven**

Specifika přípravy a obsahu projektu: Prioritu mají projekty řešící **koordinovanou implementaci AKS** v rámci regionu, vyžaduje se zdůvodnění, proč se knihovna nezapojuje do RAKS. Jsou stanoveny **cenové limity** na hardware (např. PC/notebook do 18 000 Kč, tablet 5 000 Kč, čtečka e-knih do 4 000 Kč, SIP2 licence pro RFID 50 000 Kč a další, **viz podrobně zadání pro konkrétní rok**). Celková pořizovací cena může být vyšší, rozdíl však hradí žadatel z vlastních zdrojů (nad rámec povinné spoluúčasti).

Dotace pro **nákup elektronických knih a audioknih** je určena výhradně na **první nákup licencí** (startovací balíček) pro základní knihovny zřízené obcí.

U AKS jsou podporovány pouze **trvalé licence**, nikoliv dočasné nebo licence ročního předplatného (SaaS). Požadované technologie a software musí dodržovat stanovené standardy. Žádost o vybavení tvůrčích dílen musí obsahovat ucelený koncept činnosti včetně personálního zajištění. Platí také některá specifika při uplatnění způsobilých a nezpůsobilých nákladů

a vykazování spoluúčasti. Při nákupu software se doporučuje využít darů od TechSoup, viz strana 64 tohoto textu.

2.4.5 VISK 4– NÁRODNÍ PROGRAM OCHRANY KNIHOVNÍCH FONDŮ

Základním cílem je fyzické uchování národního kulturního bohatství uloženého v knihovnách pro budoucí generace.

- **Konzervace a restaurování:** Odborné zásahy pro zlepšení stavu vzácných dokumentů, včetně mechanické očisty a dezinsekce.
- **Chemická ochrana: Odkyselování** papíru u svazků ohrožených degradací kyselého papíru (především u novin a časopisů z 19. a 20. století).
- **Preventivní péče:** Monitoring a úprava klimatických parametrů v depozitářích, zhotovování ochranných obalů z lepenky archivní kvality a prevence škod při živelních pohromách.

Specifika přípravy a obsahu projektu: Preferuje se vazba na digitalizační aktivity v rámci podprogramů VISK 6 a VISK 7. Nezbytné jsou podrobné popisy a fotodokumentace materiálů. Povinnou přílohou je **restaurátorský záměr** vypracovaný licencovaným restaurátorem. U odkyselování je vyžadováno dosažení alkalické rezervy minimálně 2 % CaCO₃. Výběr dokumentů a použité materiály (např. lepenky archivní kvality) je nutné předem konzultovat s odbornými pracovišti **Národní knihovny ČR**.

2.4.6 VISK 5 – NÁRODNÍ PROGRAM REKATALOGIZACE A RETROSPEKTIVNÍ KONVERZE A ROZVOJ SOUBORNÉHO KATALOGU ČR A SOUBORU NÁRODNÍCH AUTORIT

Cílem je zpřístupnit katalogy a fondy významných českých knihoven online a sjednotit standardy popisu dokumentů.

- **Zpracování fondů:** Rekatalogizace fondů (včetně zvukových dokumentů) a převod starších lístkových katalogů do digitální podoby. Kooperativní zpracování analytických záznamů.
- **Sdílená katalogizace:** Podpora tvorby souborů **národních autorit** (jmenných i věcných) a kooperativní zpracování analytických záznamů článků (projekt ANL).
- **Integrace:** Využití Souborného katalogu ČR jako hlavního nástroje pro propojování dat v digitálním prostředí, sdílení dat v systému otevřených dat a jejich vzájemné propojování.

Specifika přípravy a obsahu projektu: Maximální hodinová sazba hrazená z dotace pro rok 2026 je **200 Kč/hod**. Případný rozdíl musí hradit knihovna ze svého rozpočtu. Respektování stanovených úrovní katalogizace RDA/MARC

21. Výsledné záznamy musí být zdarma poskytnuty do SK ČR. Instituce, které do programu vstupují poprvé nebo zahajují nový projekt, musí povinně vyplnit a přiložit specifický **dotazník** z metodického webu podprogramu. Předmětem hodnocení je význam a rozsah fondů. Vyžaduje cenová nabídky nebo vlastní kalkulace nákladů a rozpis mzdových nákladů.

2.4.7 VISK 6 – NÁRODNÍ PROGRAM DIGITÁLNÍHO ZPŘÍSTUPNĚNÍ VZÁCNÝCH DOKUMENTŮ – MEMORIAE MUNDI SERIES BOHEMICA

Podprogram zajišťuje digitální ochranu a zpřístupnění nejvzácnějších historických dokumentů v souladu s programem UNESCO „Paměť světa“.

- **Digitalizace vzácných fondů:** Zaměření na **rukopisy, staré tisky a mapy** vzniklé přibližně do poloviny 19. století.
- **Uchování a přístup:** Povinné uložení dat v Centrálním datovém úložišti Národní knihovny ČR a jejich zpřístupnění prostřednictvím digitální knihovny **Manuscriptorium**.
- **Metodika:** Důraz na šetrné skenování bezkontaktní metodou, která chrání vazbu historických svazků.

Specifika přípravy a obsahu projektu: Před podáním je nutné v registrech ověřit, zda dokument již nebyl digitalizován. Žadatel musí vytvořit nebo zajistit vytvoření digitálních archivních dat, která budou respektovat a využívat základní principy, standardy. Vyžaduje se **bezkontaktní metoda skenování** šetrná k vazbě.

U starých tisků, které jsou již dostupné jinde než v digitální knihovně **Manuscriptorium**, musí žadatel doložit a fotograficky zdokumentovat unikátnost svého exempláře (např. specifické přípisy). Vyžaduje se čestné prohlášení o respektování závazných pravidel a seznam titulů k digitalizaci.

2.4.8 VISK 7 - NÁRODNÍ PROGRAM DIGITALIZACE A DLOUHODOBÉ ARCHIVACE DOKUMENTŮ OHROŽENÝCH DEGRADACÍ KYSELÉHO PAPIRU – KRAMERIUS

Zaměřuje se na ochranu a zpřístupnění novodobých bohemikálních dokumentů ohrožených rozpadem kyselého papíru.

- **Ochranné reformátování:** Digitalizace periodik a monografií podle standardů Národní digitální knihovny a také reformátování zvukových záznamů (fonografické válečky, gramofonové desky).
- **Modernizace systému:** Podpora instalace a upgrade systému **Kramerius na verzi 7.0 a vyšší** pro zajištění moderního přístupu k datům.

- **Digitální archivace:** Implementace nástrojů pro dlouhodobé uchování dat (LTP) a úprava starších datových balíčků podle aktuálně platných standardů.

Specifika přípravy a obsahu projektu: Dokumenty musí být předem zaevidovány v **Registru digitalizace** s příznakem VISK 7. Je nutné dodržet aktuálně platný **Standard NDK**: <https://standardy.ndk.cz/ndk/standardy-digitalizace>. Dodržování stanovených pravidel je potvrzeno čestným prohlášením.

Digitalizace může být realizována externím dodavatelem či na vlastním digitalizačním pracovišti. Žádost musí obsahovat tabulky kalkulace nákladů a u zvukových dokumentů podrobný seznam včetně matričních nebo identifikačních čísel nosičů.

Po schválení dotace příjemce zaeviduje seznam digitalizovaných titulů prioritně do Portálu pro příjem externí produkce, který provozuje NK ČR, viz: <https://pep.nkp.cz/pep/>. Příjemce dotace musí zajistit uchování vytvořených dat samostatně, s nejvyšší možnou péčí. Jsou stanovena pravidla pro předávání archivačních dat do NK ČR.

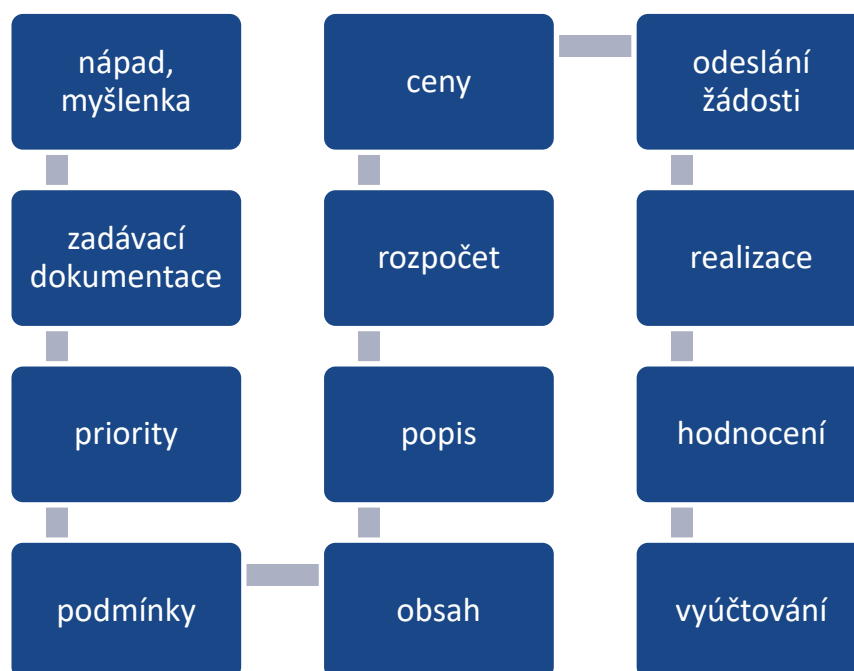
2.4.9 VISK 10 – CELOŽIVOTNÍ A OBČANSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ V KNIHOVNÁCH

Tento podprogram posiluje roli knihoven jako center neformálního vzdělávání veřejnosti a komunitního života. **Je výhradně určen pro edukaci veřejnosti.** Je poprvé realizován v roce 2026 jako pilotní a bude se v budoucnu proměňovat.

- **Demokratické hodnoty:** Podpora aktivit rozvíjejících občanskou gramotnost, lidská práva, sociální odpovědnost a kritické myšlení u veřejnosti.
- **Klíčové gramotnosti:** Vzdělávací akce v oblasti finanční, mediální a digitální gramotnosti, kybernetické bezpečnosti a výchova k udržitelnému rozvoji (reakce na klimatickou změnu).
- **Inkluze a komunita:** Podpora dobrovolnictví, mezigeneračního dialogu a vzdělávání pro osoby sociálně vyloučené či ohrožené.
- **Tvorba výukových materiálů,** standardů, metodik, doporučení (např. e-learning, webináře) zaměřených na celoživotní a občanské vzdělávání veřejnosti. Podpora **vydávání odborných textů včetně periodik/newsletterů** zaměřených na **celoživotní a občanské vzdělávání veřejnosti.**

Specifika přípravy a obsahu projektu: Vzdělávání musí zajišťovat **kvalifikovaní lektoři** (doloženo referencemi). Je vyžadován **rovný přístup** pro všechny zájemce. Konání každé akce musí být s předstihem zaregistrováno do **celostátního přehledu akcí knihoven** na portálu SKIP.

Projekty s plnou podporou musí být pro veřejnost bezplatné. Vyžaduje se cenová nabídka, vlastní cenové kalkulace a rozpis mzdových nákladů.

Obrázek 10 - Cyklus projektu (od myšlenky k vyúčtování)

2.5 Dotační program Knihovna 21. století (K 21)

Dotační program Knihovna 21. století (K 21) na realizaci projektů podporující knihovnickou, informační a kulturně vzdělávací činnost a na podporu dostupnosti informací pro občany se zdravotním postižením, národnostních menšin a cizinců v souladu s Konceptí rozvoje knihoven v ČR na léta 2021–2027.

Z programu K21 byly vyjmuty aktivity zaměřené na vzdělávání knihovníků (přesun do VISK 2) a částečně i občanské vzdělávání (přesun do VISK 10).

Hlavní cíle programu

Primárním účelem programu je podpora knihovnické, informační a kulturně vzdělávací činnosti. Program klade důraz na zvyšování dostupnosti informací a služeb pro znevýhodněné skupiny obyvatel a na posilování role knihoven jako komunitních center.

Podporované aktivity (Tematické okruhy)

Aktivity jsou rozděleny do tří hlavních oblastí:

1. Práce s národnostními menšinami a integrace cizinců: Pořádání výstav, besed, soutěží a multikulturních setkání, včetně nákupu cizojazyčného

knihovního fondu pro tyto aktivity. Prioritou zůstává integrace osob přicházejících z Ukrajiny, ale i podpora romské komunity a dalších menšin.

2. Dostupnost služeb pro osoby se zdravotním postižením: Nákup zvukových knih a licencí pro zrakově postižené, pořízení speciálních technických zařízení, pomůcek (např. lekotéky) a podpora vzdělávacích aktivit pro osoby s různými typy handicapů.

3. Kulturní, výchovná a zájmová činnost: Projekty na rozvoj čtenářské gramotnosti dětí i dospělých, pořádání autorských čtení, debat, workshopů, vystav, komunitní aktivity, oslavy literárních výročí, podpora regionální historie a nákup didaktických pomůcek či interaktivních hraček. Zde zůstávají tradiční aktivity jako Bookstart (S knížkou do života), Noc s Andersenem, Pasování čtenářů.

Cílové skupiny

Program se zaměřuje na širokou veřejnost s důrazem na specifické skupiny:

- Děti a mládež (rozvoj čtenářství, specifické vzdělávací potřeby).
- Osoby se zdravotním postižením (nevidomí, slabozrací, neslyšící, mentálně postižení).
- Příslušníci národnostních menšin a cizinci.
- Senioři¹⁷ a místní komunity.

Podmínky pro zpracování projektu v roce 2026

Pro dotační řízení s obdobím realizace v roce 2026 platí následující administrativní a finanční pravidla:

Časový harmonogram:

- **Termín zveřejnění výzvy k podávání žádosti:** nejpozději do 30. 9. roku předcházejícího roku, ve kterém se předpokládá realizace projektu.
- **Termín uzávěrky příjmu žádostí:** Žádost je nutné podat do **10. 12. v 15:00 hodin** toho roku, kdy byla zveřejněna výzva k podávání žádostí.
- **Předpokládaný termín vydání rozhodnutí** o poskytnutí dotace do **31. 3.** toho roku, pro který byla dotace schválena.
- **Období realizace projektu:** Veškeré podpořené aktivity musí být realizovány v období **od 1. ledna do 31. 12. prosince** toho roku, pro který byla dotace schválena.

¹⁷ V České republice se za seniora nejčastěji považuje osoba starší 65 let, což je věk nároku na starobní důchod a běžná demografická hranice. Neexistuje však jedna univerzální právní definice; liší se podle kontextu (např. poskytování sociálních služeb, slevy pojišťoven). Odborníci a statistiky často dělí stáří na mladší (60-74 let) a starší (75+) skupiny, přičemž Český statistický úřad (ČSÚ) používá pro mezinárodní srovnání skupinu 65+.

- **Vyúčtování a závěrečná zpráva:** Kompletní dokumentaci k vyúčtování je třeba předložit nejpozději do **15. 1. následujícího po roku**, pro který byly dotace schválena.
- **Garantem výzvy je** Odbor umění, knihoven a kreativních odvětví Oddělení literatury a knihoven
- **Přesné termíny a podmínky jsou zveřejněny** na webové stránce Ministerstva kultury¹⁸, Knihovnického institutu Národní knihovny České republiky¹⁹, v elektronických konferencích (např. Knihovny, Region, Vzdělávání aj.).

Oprávnění žadatelé a počet žádostí

- Žadateli mohou být **provozovatelé evidovaných knihoven**, zapsané spolky nebo zájmová sdružení zaměřená na podporu knihovnictví se sídlem v ČR s výjimkou státních příspěvkových organizací a organizačních složek státu.
- **Podmínkou pro získání dotací je evidence knihovny v databázi Ministerstva kultury.**²⁰ Podrobněji o evidenci knihoven je pojednáno ve studijní opoře Organizace revize knihovního fondu, kapitola 3 – Evidence knihoven v databázi MK ČR.
- Žádost podává subjekt, který je **realizátorem projektu**, získaná dotace je nepřevoditelná.

Finanční podmínky dotace:

- **Model financování:** Dotace může činit maximálně 70 % celkových nákladů, zbývajících minimálně 30 % musí tvořit spoluúčast žadatele.
- **Výše dotace:** Minimální požadovaná částka je 20 000 Kč, přičemž požadavek musí být zaokrouhlen na celé tisíce.
- **Omezení:** Jeden žadatel může předložit maximálně tři projekty.
- **Hospodárnost:** Všechny plánované výdaje musí být přiměřené a musí odpovídat cenám obvyklým v daném místě a čase. Dotace se neposkytuje na benefiční a charitativní akce.
- **Dobrovolníci:** Žadatel uvede předpokládané činnosti dobrovolníka/dobrovolníků včetně konkrétní náplně práce. Preferováni jsou dobrovolníci, kteří se přímo účastní aktivit spojených s projektem. S každým dobrovolníkem musí být uzavřena písemná smlouva. Více informací najdete na <https://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/dobrovolnici-v-knihovnach>.
-

¹⁸ Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/dotacni-rizeni-25.html>

¹⁹ Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/homepage-ipk>

²⁰ Evidence knihoven. *Ministerstvo kultury České republiky* [online]. Praha: MK ČR [cit. 2026-01-02]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/evidence-knihoven-adresar-knihoven-evidovanych-ministerstvem-kultury-a-souvisejici-informace-341.html>

Způsob podání žádosti a indikátory:

- Žádosti se podávají výhradně elektronicky přes Dotační portál Ministerstva kultury (DPMK): <https://dpmkportal.mk.gov.cz/>
- Pro přístup do portálu musí mít statutární orgán nebo zmocněnec zřízenou e-identitu.
- Žádost může podat jen k tomu oprávněný uživatel.
- Žádost i rozpočet musí být vypracovány v českém jazyce.
- V žádosti je nutné vyplnit povinné indikátory: počet akcí, počet podpořených osob, počet vydaných titulů a počet nákupů vybavení.

Povinné náležitosti a přílohy

- **Popis projektu a rozpočet:** Musí být na předepsaných šablonách s detailním komentářem ke každé položce
- **Bankovní účet:** Je třeba doložit doklad prokazující vztah žadatele k danému účtu.
- **Evidence skutečných majitelů:** Vyžaduje se úplný výpis, který nemusí dokládat pouze fyzické osoby a státní či samosprávné příspěvkové organizace.
- **Čestné prohlášení:** Potvrzuje pravdivost údajů, splnění podmínek výzvy a bezdlužnost žadatele vůči státu.

Pravidla pro náklady

- **Způsobilé náklady:** jsou náklady, které zakládají právo na poskytnutí dotace, tj. byly vynaloženy na realizaci projektu a jsou součástí účetnictví žadatele. Mohou být zahrnuty i ostatní osobní náklady a platy zaměstnanců. Musí vzniknout a být uhrazeny v roce, pro který byla dotace určena, u mezd a odvodů je lhůta do 15. 1. následujícího roku.
- **Nezpůsobilé náklady:** Z dotace nelze hradit provozní náklady (nájem, telefony), zahraniční cesty, investice (nábytek, renovace), pohoštění (lze však zahrnout do spoluúčasti) nebo dary, viz podrobněji podmínky.
- **Ze spoluúčasti nelze hradit:** Běžné provozní výdaje žadatele určené na provoz budov (nájem kanceláři, telefony, faxy, poštovné atd.), pronájem budovy, výběrové řízení, renovace či modernizace prostor knihovny.

Hodnocení projektů a kritéria hodnocení

Žádosti hodnotí odborná komise podle stanovených kritérií:

Kritérium hodnocení	Maximum bodů
Účelnost – soulad se zadáním, odborná úroveň a vybavenost knihovny	0-10
Zpracování projektu – kvalita zpracování projektu, výsledky realizace projektů provozovatele knihovny, pokud na ně byla poskytnuta dotace v předchozích letech	0-15
Potřebnost a aktuálnost – dopad na uživatelskou obec	0-20
Hospodárnost – přiměřenost nákladů	0-15
Využití dobrovolníků	0-20
Efektivnost – význam pro 21. století, pro vyšší celek, než je obec/město	0-20

Tabulka 3 – Kritéria hodnocení projektů v programu K 21

Vyúčtování a finanční kontrola dotace

- Dotace je účelová a podmínky jejího použití a vyúčtování stanoví rozhodnutí MK ČR. **Příjemce je povinen prostřednictvím DPMK předložit vyúčtování dotace, skutečných nákladů a příjmů projektu a závěrečnou zprávu, a to ve stanovené formě a termínu do 15. 1. 2027.**
- Vyúčtování musí obsahovat **kompletní přehled nákladů a příjmů projektu**, s jasným označením položek hrazených z dotace. Účetní doklady musí být označeny registračním číslem projektu a vztahovat se pouze ke způsobilým nákladům. Na výzvu je příjemce **povinen předložit doklady ke kontrole**. Podrobnosti vyúčtování a případné změny stanoví MK.
- **Nevyužité poskytnuté prostředky, úspory či dosažený zisk** do výše dotace musí být vráceny do státního rozpočtu. Nedodržení podmínek, lhůt nebo povinností je porušením rozpočtové kázně a **může vést k odvodu, penále nebo vrácení celé dotace**. MK ČR a další kontrolní orgány jsou oprávněny provádět finanční kontrolu a v odůvodněných případech pozastavit proplácení dotace.

Další povinnosti příjemce dotace

- **Publicita:** Příjemce je povinen uvádět logo Ministerstva kultury a informovat o jeho finanční podpoře. Logo ke stažení na: <https://mk.gov.cz/logo-ke-stazeni-cs-557>

- **Změny projektu:** Jakékoli změny v parametrech projektu se musí hlásit neprodleně (nejpozději 14 dnů od zjištění), nejpozději však do 30. 11. toho roku, pro který byla dotace určena.

2.6 Dotační program Česká knihovna

Projekt podporující nákup nekomerčních titulů uměleckých děl české literatury, české ilustrované beletrie pro děti a mládež, vědy o literatuře pro veřejné a vybrané vysokoškolské knihovny podle jejich výběru.

Projekt Česká knihovna je určen vydavatelům české literatury a veřejným profesionálním knihovnám, evidovaným dle zákona 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, včetně knihoven filozofických a pedagogických fakult vysokých škol, které mohou požádat o dotaci z prostředků Ministerstva kultury České republiky. V roce 2025 byl realizován již 27. ročník projektu.

Cílem projektu je podpora široké sítě subjektů poskytujících veřejnou kulturní službu, **veřejným profesionálním knihovnám evidovaným dle zákona 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, včetně knihoven filozofických a pedagogických fakult vysokých škol a zároveň i vydavatelům české literatury.**

Tento veřejně prospěšný projekt podporuje odbyt nekomerčních a komerčně problematických titulů uměleckých děl české literatury, české ilustrované beletrie pro děti a mládež, vědy o literatuře a jejich distribuci do uvedených knihoven dle jejich vlastního výběru.

Roční objem finančních prostředků programu: cca 4 až 5 mil. Kč.

Realizaci projektu Česká knihovna zajišťuje Moravská zemská knihovna (MZK). Literární rada (poradní orgán MZK) provede na základě přihlášených titulů od nakladatelů výběr aktuálních titulů české literatury, které je možné si objednat do fondů knihoven. Každá knihovna si může objednat knihy v rámci předem stanoveného limitu, například v roce 2025 činil limit částku 7 200,- Kč na jednu knihovnu. MZK v průběhu roku dodá knihovně objednané knihy. Do projektu se mohou přihlásit profesionální veřejné knihovny a knihovny vysokých škol, které jsou veřejně přístupné.²¹ Výzva k podávání žádostí je

²¹ Profesionální knihovna je knihovna s pracovním úvazkem knihovníka vyšším než 15 hodin týdně – viz Metodický pokyn MK k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území ČR. Knihovna musí být zaregistrována v evidenci knihoven na Ministerstvu kultury dle zákona č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon). Projekt není určen pro pracoviště, která jsou pouze organizační složkou knihovny, jako jsou pobočky, oddělení apod.

vyhlašována zpravidla v dubnu a pro knihovny se obvykle uzavírá na přelomu května až června²².

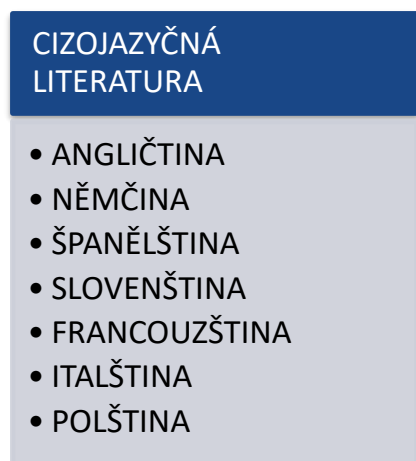
2.7 Projekt Cizojazyčná literatura

Dalším projektem na podporu přístupu ke vzdělání je projekt **Cizojazyčné literatury**, který realizuje s finanční podporou ministerstva kultury MZK.

Je zaměřen na podporu doplňování cizojazyčné literatury pro potřebu rozvoje jazykových dovedností obyvatel ve vybraném okruhu 55 krajských a regionálních knihoven, které působí jako centra cizojazyčné literatury pro veřejné knihovny ČR.

V nabídkovém seznamu titulů pro knihovny, na kterém spolupracují odborníci na cizojazyčnou literaturu spolu s akvizitery vybraných knihoven, je zastoupena cizojazyčná beletrie, zjednodušená četba, literatura pro děti a mládež, knihy pro začátečníky v jazyce, populárně naučná literatura aj. Nabídka knižních titulů představuje převážně aktuální podobu kvalitní současné zahraniční literatury.

Knihovny si mohou vybírat tituly v jazyce anglickém, německém, španělském, francouzském, slovenském a italském. V roce 2025 55 knihoven obdrželo 2 551 publikací v anglickém, německém, francouzském, španělském, italském, slovenském a polském jazyce²³, vynaloženo bylo 694 545 Kč. Knihy je možné si objednat prostřednictvím meziknihovních výpůjčních služeb nebo mohou centra vytvářet výměnné soubory na základě požadavků ve svém kraji.

Obrázek 5 - Podporované jazyky v projektu cizojazyčná literatura

²² Podrobnosti pro přihlášení a žádosti jsou dostupné z: <https://www.mzk.cz/pro-knihovny/ceska-knihovna>

²³ Od války na Ukrajině se ruština a ukrajinština do projektu nezahrnuje, příčinou je problém na trhu s dodáním knih do daného termínu.

Program Veřejné informační služby knihoven	Rok 2022	Rok 2023
VISK 1 – Koordinační centrum programu a implementace Koncepce rozvoje knihoven	5 261 000	5 000 000
VISK 2 - Mimoškolní vzdělávání pracovníků knihoven	876 000	658 000
VISK 3 - Informační centra veřejných knihoven	21 416 986	19 443 051
VISK 4 - Národní program ochrany knihovních fondů	5 526 000	1 550 000
VISK 5 - Národní program retrospektivní konverze katalogů knihoven ČR RETROKON	1 072 000	1 618 000
VISK 6 - Národní program digitálního zpřístupnění vzácných dokumentů Memoriae Mundi Series Bohemica	1 800 000	2 077 000
VISK 7 - Národní program ochrany a digitalizace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru – Kramerius	1 831 000	1 643 000
VISK 8 – Elektronické informační zdroje a zpřístupnění informačních zdrojů prostřednictvím Jednotné informační brány a Centrálního portálu knihoven	1 306 000	3 694 000
VISK 9 – CASLIN – Souborný katalog ČR, Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit	1 820 000	2 041 000
Projekty SPO MK (VISK)	29 520 600	29 920 264
Program Kulturní aktivity – Knihovna 21. století	1 990 000	1 991 000
Projekt Česká knihovna	5 000 000	5 164 000
Cizojazyčná literatura	1 500 000	1 303 000
Celkem	77 419 586	74 635 315

2.8 Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity 2023 až 2030 (NAKI III)

Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity vstoupí v letech 2023 až 2030 do své třetí fáze. Program byl schválen usnesením vlády č. 985 ze dne 5. října 2020.²⁴

Program je zaměřen na aplikovaný výzkum a vývoj ve smyslu teoretické a experimentální práce cílené na získání nových poznatků a dovedností, využitelných pro vývoj nových nebo značně zdokonalených výrobků, postupů nebo služeb. Aplikovaný výzkum a vývoj národní a kulturní identity poskytuje praktické využití poznatků a dovedností při utváření kulturní orientace člověka,

²⁴ Podrobně o programu: Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2023 až 2030 (NAKI III). *Ministerstvo kultury ČR* [online]. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2025 [cit. 2025-12-29]. Dostupné z <https://www.mkcr.cz/program-naki-iii-program-na-podporu-aplikovaneho-vyzkumu-v-oblasti-narodni-a-kulturni-identity-na-leta-2023-az-2030-2500.html>

záchraně a využití kulturního dědictví, přijímání, vytváření a uchovávání kulturních hodnot a formování kulturních způsobů soužití.

Hlavním cílem Programu je přispět k tomu, aby veřejné prostředky investované do aplikovaného výzkumu a vývoje v oblasti národní a kulturní identity přinášely konkrétní ekonomický či jiný společenský přínos z jejich realizace. Program má dva globální cíle: Národní identita a Kulturní dědictví.

Příjemcem podpory z Programu i dalším účastníkem projektu mohou být výlučně výzkumné organizace, tj. ve sféře knihoven Národní knihovna ČR, Knihovna Národního muzea, Moravská zemská knihovna a Knihovna AV ČR.

PŘÍKLADY SCHVÁLENÝCH PROJEKTŮ Z OBLASTI KNIHOVEN:

Příprava rozsáhlých jazykových modelů pro češtinu (National Library AI): Spolupráce Národní knihovny ČR a technických univerzit. Cílem je vytvořit AI nástroje schopné číst a analyzovat historické texty, které jsou pro běžné OCR (rozpoznávání textu) nečitelné.

Webový archiv jako historický pramen: Projekt Národní knihovny zaměřený na metodiku uchovávání českého webu a jeho vytěžování pro historiky a sociology.

Knižní vazba jako kulturní dědictví: Projekt Moravské zemské knihovny (MZK) a VŠCHT. Mapuje specifické typy historických vazeb na území Moravy a vyvíjí nové, šetrné postupy pro jejich konzervaci.

Identifikace a ochrana moderního kyselého papíru: Řeší kritický problém knih z 19. a 20. století, které se doslova rozpadají kvůli kyselosti papíru. Vyvíjejí se metody hromadné deacidifikace (odkyselení) – Národní knihovna.

Digitální mapa historických hudebních pramenů: Společný projekt Národní knihovny a krajských knihoven (např. v Olomouci a Brně). Mapuje unikátní notové zápisy a hudebniny roztroušené v malých farních či zámeckých knihovnách.

2.8 Státní fond kultury

Státní fond kultury ČR (SFK)²⁵ představuje unikátní dotační mechanismus pod záštitou Ministerstva kultury, určený k podpoře rozmanitých kulturních

²⁵ Podrobné informace k podávání žádostí jsou dostupné z: <https://mk.gov.cz/statni-fond-kultury-cr-cs-42>

aktivit. Pro knihovny je tento fond dostupný výhradně prostřednictvím online dotačního portálu Ministerstva kultury, kam se žadatelé přihlašují pomocí elektronické identity (např. bankovní identity). Fond klade zvláštní důraz na administrativní přesnost, neboť z kapacitních důvodů neumožňuje dodatečné opravy chyb v žádostech ani doplňování chybějících příloh.

Hlavní priority SFK:

- a) podpora vzniku, realizaci a uvádění umělecky hodnotných děl,
- b) ediční počiny v oblasti neperiodických i periodických publikací,
- c) získávání, obnova a udržování kulturních a sbírkových předmětů,
- d) výstavní a přednáškovou činnost,
- e) propagace české kultury v zahraničí,
- f) pořádání kulturních festivalů, přehlídek a obdobných kulturních akcí,
- g) podpora kulturních projektů sloužících k uchování a rozvíjení kultury národnostních menšin v ČR,
- h) podpora vysoce hodnocených neprofesionálních uměleckých aktivit,
- i) ochrana, údržbu a doplňování knihovního fondu.

Knihovny jako příspěvkové organizace mohou o dotaci žádat pouze v případech, kdy jejich záměr prokazatelně **přesahuje rámec běžné, plánované činnosti. Preferuje se nadregionální charakter projektů.** Klíčovou podmínkou je existence konkrétního **výstupu pro veřejnost**, jako jsou například odborné semináře, autorská čtení, workshopy či výstavy. Fond preferuje financování zcela **nových projektů**; opakované akce nebo reprízy jsou schvalovány pouze ve výjimečných případech.

Grantové výzvy jsou vyhlašování několikrát za rok, například třikrát. Pokud jde o výši možné dotace, nejsou stanoveny žádné limity. Pro lepší orientaci lze uvést, že u běžných kulturních projektů se výše dotace často pohybuje v rozmezí od 30 000 Kč do 500 000 Kč. Průměrná výše úspěšné podpory pro menší a střední projekty se obvykle pohybuje kolem 100 000 až 200 000 Kč v závislosti na aktuálním rozpočtu fondu a počtu žadatelů.

Rada SFK při hodnocení pozitivně přihlíží k vícezdrojovému financování a vyžaduje transparentně a realisticky sestavený rozpočet. Žadatelům se doporučuje studovat výroční zprávy, rozpočty a archivy podpořených projektů (dostupné až do roku 2002), které poskytují reálný obraz o dotační praxi.

Jedna organizace může v kalendářním roce podat **maximálně tři žádosti**. Důležité je pamatovat na to, že po schválení dotace fond nepřipouští podstatné změny v termínech či obsahu projektu; pokud nelze záměr realizovat v původním rozsahu, musí být dotace vrácena.

ROK	POČET PROJEKTŮ	VÝŠE PODPORY
2022	772	52 925 000 Kč
2023	850	53 765 000 Kč
2024	830	54 974 100 Kč

Tabulka 3 – Státní fond kultury – celkový objem rozdělených dotací

2.9 Další podpora činnosti knihoven z rozpočtu Ministerstva kultury

2.9.1 LICENČNÍ POPLATKY ZA PŮJČOVÁNÍ KNIH A ČASOPISŮ

Pokud jde o podporu činnosti knihoven ze státního rozpočtu, můžeme vedle dotačních programů uvést **úhradu licenčních poplatků za půjčování knih a časopisů**, která je stanovena autorským zákonem č. 121/2000 Sb. ve výši 1,70 Kč za jednu absenční výpůjčku. Za rok 2024 činila výše úhrady 55,8 mil. Kč včetně DPH. Z této částky přísluší 45 % autorům děl literárních, vědeckých a kartografických (obdrží Dilia), 15 % autorům děl výtvarných (obdrží OOA-S) a 40 % nakladatelům vydaných děl (obdrží Dilia).

Licenční poplatky hradí za všechny knihovny na základě statistických údajů o počtu absenčních výpůjček **Národní knihovna**.

PRO ZAJÍMAVOST

Roční úhrada licenčních poplatků ze státního rozpočtu činí v průměru 100 mil. Kč. To umožňuje, že základní knihovnické a informační služby knihoven jsou poskytovány bezplatně.

2.9.2 LICENČNÍ POPLATKY ZA PŮJČOVÁNÍ ZVUKOVÝCH NOSIČŮ

Dalším licenčním poplatkem hrazeným ze státního rozpočtu (také prostřednictvím Národní knihovny) je částka ve výši 6,05 mil. Kč včetně DPH za rok. Díky tomu mohou všechny knihovny evidované podle knihovního zákona půjčovat zvukové nosiče, tj. zpravidla CD či DVD se záznamem hudby nebo mluveného slova.

2.9.3 LICENČNÍ POPLATKY ZA VEŘEJNÁ ČTENÍ V KNIHOVNÁCH

Posledním licenčním poplatkem je úhrada licence za veřejná čtení v knihovnách, která ročně činí přibližně 90 000 Kč včetně DPH.

2.9.4 LICENČNÍ POPLATKY ZA ZPŘÍSTUPNĚNÍ DIGITALIZOVANÝCH NOSIČŮ

Od roku 2019 platí licence, která umožňuje zpřístupnění digitalizovaných českých knih a periodiky chráněných autorským právem, které nejsou dostupné na trhu (DNNT). Jedná se o knihy vydané před více než 20 lety a periodika vydaná před více než 10 lety od jejich vydání. Dokumenty jsou k dispozici online dálkovým přístupem nebo v knihovnách na místě samém.

Roční částka za úhradu licence dosáhla v roce 2025 částky 37,6 mil. Kč včetně DPH. Úhrady licenčních poplatků za užití autorských děl v knihovnách ze státního rozpočtu umožňují, aby základní služby knihoven mohly být obyvatelům poskytovány bezplatně.²⁶

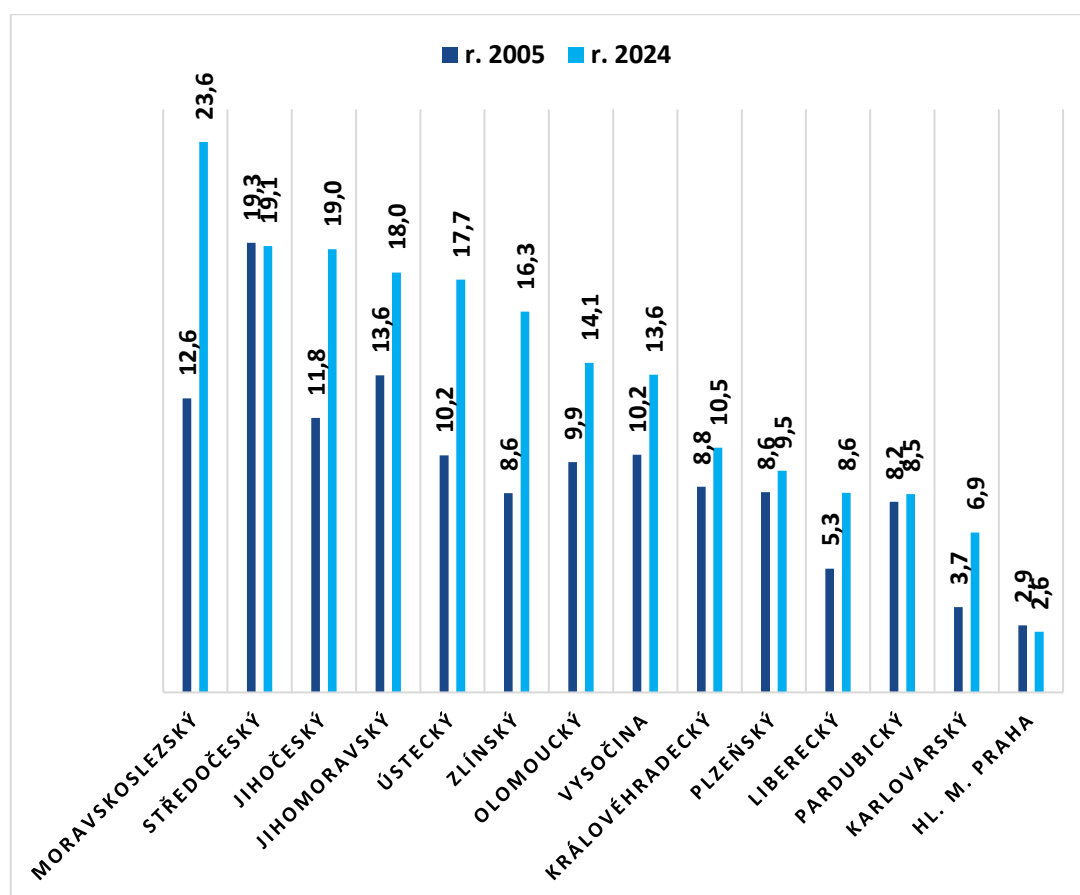
²⁶ Podrobné informace o zpřístupnění děl nedostupných na trhu jsou dostupné z: <https://dnnt.nkp.cz/>

3 KRAJSKÉ PROGRAMY PODPORY

Regionální funkce knihoven

Nejvýznamnějším krajským dotačním programem na podporu knihoven je Program podpory regionálních funkcí knihoven. Dotační systém regionálních funkcí knihoven funguje od roku 2001.

Do roku 2005 byly dotace na výkon regionálních funkcí poskytovány centrálně Ministerstvem kultury ČR. Novelou zákona o rozpočtovém určení daní přešla odpovědnost za jejich výkon a financování od roku 2005 na kraje. Do rozpočtu krajů byly v rámci rozpočtového určení daní přesuny finanční prostředky na regionální funkce ve výši 133,5 mil. Kč. Počínaje tímto rokem až do současnosti jsou dotace na výkon regionálních funkcí zajišťovány z rozpočtu krajů a tato povinnost je stanovena knihovním zákonem č. 257/2001 Sb.²⁷

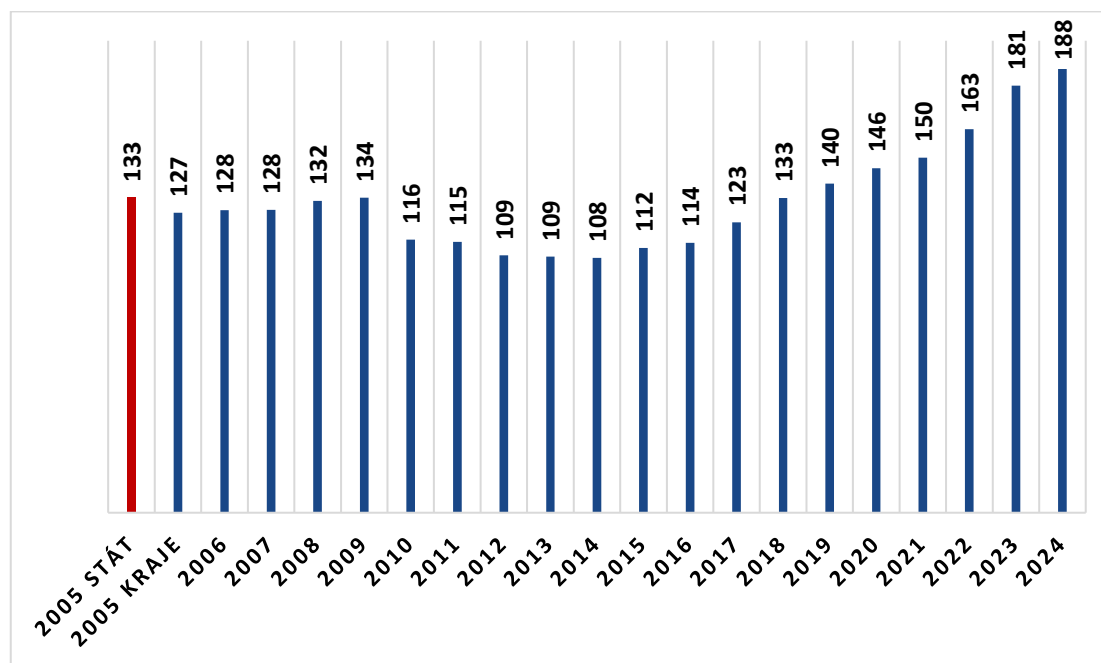
Obrázek 12 - Vývoj financování RF (v mil. Kč) – časové srovnání let 2005 a 2024

²⁷ § 11, odst. 3: Krajská knihovna plní a koordinuje plnění regionálních funkcí vybraných základních knihoven v kraji. Smlouva o přenesení regionálních funkcí na vybrané základní knihovny musí mít písemnou formu. Plnění regionálních funkcí a jeho koordinaci zajišťuje kraj z peněžních prostředků svého rozpočtu.

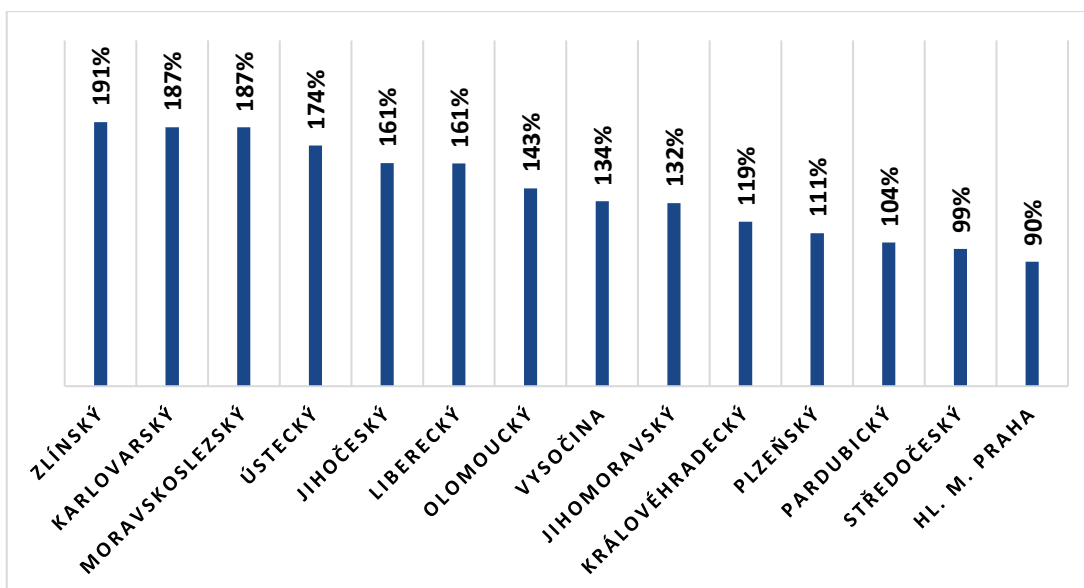
Od roku 2005, kdy přešlo financování RF ze státu na kraje, do roku 2016, byl celkový objem dotace na výkon RF postupně snižován z původních 133,5 mil. Kč na částku 114,4 mil. Kč, tj. roční snížení o 19 mil. Kč v roce 2011. Při tomto snižování nebyl současně brán ohled na inflaci, růst cen knih apod.

Financování, respektive pokles financování regionálních funkcí, byl nerovnoměrný v jednotlivých krajích. Dobrou a stabilní podporu mají knihovny zejména v Karlovarském, Moravskoslezském, Zlínském, Jihomoravském, Jihočeském a Libereckém kraji. Nejvýraznější pokles dotace zaznamenal Středočeský kraj, dále kraje Plzeňský, Pardubický a některé další. Tyto poklesy se nepodařilo do současnosti vyrovnat.

Podrobněji je o regionálních funkcích knihoven pojednáno ve studijní opoře **Zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven**, kapitola 5.2 Finanční zabezpečení výkonu RF.

Obrázek 136 - Vývoj financování RF v letech 2005-2024 (v mil. Kč)

Obrázek 14 - Financování regionálních funkcí v roce 2024 ve vztahu k roku 2005 (100 %)

PRO ZÁJEMCE

Podrobnější informace o programu Regionální funkce knihoven naleznete ve **výročních zprávách**, zveřejněných na webu Knihovnického institutu Národní knihovny ČR.²⁸

3.1 Další dotační možnosti z rozpočtu krajů

Knihovny mohou na podporu své činnosti čerpat další dotace, které poskytují jednotlivé kraje. Zaměření krajských dotačních programů je velmi různorodé a v každém kraji odlišné a v průběhu let i proměnlivé. Z tohoto důvodu je nezbytné sledovat nabídky a výzvy v jednotlivých krajích.

Některé kraje, například Jihomoravský kraj a Středočeský kraj vyhláší dotační výzvy přímo zaměřené na knihovny. Uvádíme je jako vzory. Obecně lze doporučit zjišťovat si každý rok dotační možnosti ve svém kraji.

3.1.1 OBECNÍ KNIHOVNY – JIHMORAVSKÝ KRAJ

Od roku 2016 poskytuje Jihomoravský kraj dotační titul **Obecní knihovny**, který je součástí Programu rozvoje venkova Jihomoravského kraje. Podpora

²⁸ Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/programy-podpory/regionalni-funkce-verejnych-knihoven/vyrocnizpravy>

je určena na podporu rozvoje a modernizace knihoven v obcích do 3000 obyvatel.²⁹ Na metodické podpoře programu se po celou dobu úzce podílí Moravská zemská knihovna v Brně.

Celková výše finančních nákladů na jeden projekt (v roce 2026) je stanovena v rozmezí od 25 000,- do 70 000,- Kč, přičemž podíl kraje může představovat maximálně 50 % uznatelných výdajů. Celková alokace programu je cca 3 mil. Kč ročně. Příjem žádostí pro rok 2026 byl stanoven na 8. 12. 2025 – 15. 1. 2026. Mezi uznatelné položky patří:

- Počítače, čtečky, tiskárny, skenery, promítací zařízení, rozmnožovací stroje, skenery, 3D tiskárny, robotické stavebnice, čtečky, interaktivní tabule,
- softwarové vybavení,
- mobiliář vnitřního vybavení – nábytek, koberce, regály, kávovary,
- drobné stavební úpravy (neinvestičního charakteru pouze v kombinaci s pořízením inventáře).

Podle pravidel pro poskytnutí dotace jsou žádosti hodnoceny podle kritérií:

- velikost žadatele (počet obyvatel),
- účast žadatele v krajském kole soutěže „Vesnice roku“,
- regionální význam,
- bonifikovány mohou být projekty v hospodářsky a sociálně ohrožených územích (ORP Hodonín, Znojmo apod.),
- účelnost projektu.

3.1.2 Jižní MORAVA ČTE

Projekt „Jižní Morava čte“³⁰ pořádá Moravská Zemská knihovna Brno od roku 2016 ve spolupráci se zapojenými knihovnami Jižní Moravy a za finanční podpory Jihomoravského kraje a dalších sponzorů. Do projektu je zapojeno cca 80 knihoven z jižní Moravy spolu se spisovateli, ilustrátory, místními kronikáři a pamětníky. Buduje vztah ke čtení: Motivuje děti k psaní vlastních textů a výtvarnému vyjádření příběhů.

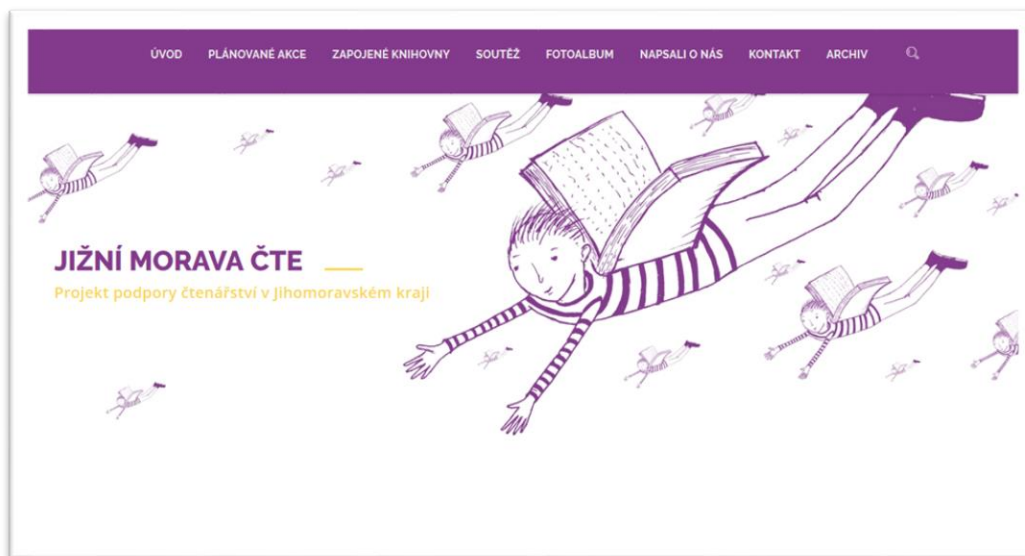
- Propojuje generace: Do aktivit se zapojují děti, jejich rodiče i prarodiče (např. v kategoriích určených pro rodinné týmy).
- Modernizuje image knihovny: Prezентuje knihovnu jako místo pro zábavu, workshopy, setkávání s autory a moderní technologie.

²⁹ V letech 2020 a 2021 byl program pozastaven. Nyní je financován z Programu rozvoje venkova Jihomoravského kraje. Podrobné informace jsou k dispozici na dotačním portálu Jihomoravského kraje, dostupné z: <https://dotace.kr-jihomoravsky.cz/Grants/23465-506-Podpora+rozvoje+venkova+Jihomoravského+kraje+pro+rok+2026.aspx>

³⁰ Podrobné informace dostupné z: <http://www.jiznimoravacte.cz/>

- Má své patrony: Dlouhodobými patrony jsou spisovatelka Lucie Hlavinková a sochař Václav Sigurson Kostohryz, který vytvořil i maskota projektu – postavičku jménem Letič.

V knihovnách probíhají autorská čtení, besedy čtenářské a filmové kluby, diskuse, vernisáže, výstavy, čtení pro nejmenší, setkání seniorů a řemeslná odpoledne. Akce propojuje literární soutěž na různá témata. Projekt každoročně osloví zhruba 7 000 dětí, které se zúčastní buď přímo soutěže, nebo stovek doprovodných akcí (besed, šifrovacích her, autorských čtení).

Obrázek 15 – webová stránka projektu Jižní Morava čte

3.1.3 PROGRAM PRO POSKYTOVÁNÍ DOTACÍ NA PODPORU ZÁKLADNÍCH KNIHOVEN Z ROZPOČTU STŘEDOČESKÉHO KRAJE ZE STŘEDOČESKÉHO FONDU KULTURY A OBNOVY PAMÁTEK

Hlavním cílem programu je modernizace základních knihoven (obecních a městských) Středočeského kraje, aby mohly lépe plnit svou komunitní a vzdělávací roli. Program se zaměřuje na zlepšení technického zázemí a dostupnosti služeb pro veřejnost³¹.

Program se obvykle dělí na dvě hlavní větve:

- **Základní knihovny – vybavenost:** Podpora nákupu neinvestičního vybavení. To zahrnuje:
 - Knihovnický mobiliář: Regály, stoly, židle, vybavení dětských koutků.
 - Technologie: Výpočetní a audiovizuální technika, Wi-Fi zasíťování.

³¹ Podrobné informace o programu jsou dostupné na: <https://stredoceskykraj.cz/web/dotace/program-2026-pro-poskytovani-dotaci-na-podporu-zakladnich-knihoven-z-rozpoctu-stredoceskeho-kraje-ze-stredoceskeho-fondu-kultury-a-obnovy-pamatek>

- Software: Knihovní systémy umožňující vzdálený přístup do katalogu.
- **Základní knihovny – S knížkou do života:** Specifická podpora čtenářské gramotnosti (projekt Bookstart), nákup dárkových sad pro rodiče s dětmi a lektorská činnost.

Žádat mohou obce ve Středočeském kraji nebo jimi zřízené příspěvkové organizace (knihovny). Výše dotace v rozsahu 20 000 Kč až 100 000 Kč. Spoluúčast obce minimálně 10 %. Roční alokace na program 2 mil. Kč. Program je zpravidla vyhlašován již v dubnu s uzávěrkou v listopadu na následující rok.

4 DALŠÍ MIMOROZPOČTOVÉ ZDROJE

4.1 Dotační programy ostatních ministerstev a strukturální fondy EU

4.1.1 DOTAČNÍ PROGRAMY OSTATNÍCH MINISTERSTEV

Jednotlivá ministerstva v souladu se svým zaměřením a posláním poskytují různé druhy dotací, které zpravidla vychází z jejich strategií a koncepcí. Z hlediska knihoven mohou být zajímavé a využitelné dotační programy několika ministerstev, například:

- Ministerstva práce a sociálních věcí,
- Ministerstva pro místní rozvoj,
- Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy,
- Ministerstva vnitra,
- Ministerstvo životního prostředí.

Klíčové je sledovat portály jednotlivých ministerstev a vlády pro aktuální výzvy pro daný rok.

4.1.2 STRUKTURÁLNÍ FONDY EU A PODPORA KNIHOVEN

Mimořádný význam pro rozvoj knihoven mají Operační programy (OP), jejichž prostřednictvím lze čerpat prostředky Evropských strukturálních a investičních fondů (ESI). Operační program je základním strategickým dokumentem finanční a technické povahy pro konkrétní tematickou oblast (např. zaměstnanost, vzdělávání, výzkum, životní prostředí apod.), který zpracovávají členské země EU.³²

V OP jsou podrobně popsány cíle a priority, které chce členská země v dané oblasti dosáhnout v aktuálním programovacím období. Nechybí také uvedení výčtu těch, kteří mohou o finanční prostředky žádat

INFORMACE

Pro programové období 2021 až 2027 je připraveno 9 operačních programů s celkovou alokací 550,5 miliard Kč.

³²Podrobné informace o evropských strukturálních fondech, viz: *DotaceEU.cz* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2015 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz>

Program	Alokace v mld. EUR	Alokace v mld. Kč
<u>Doprava</u>	4,9	126,8
<u>Integrovaný regionální operační program</u>	4,8	125,2
<u>Technologie a aplikace a aplikace pro konkurenceschopnost</u>	3,1	81,8
<u>Jan Amos Komenský</u>	2,5	66,3
<u>Životní prostředí</u>	2,4	62,4
<u>Spravedlivá transformace</u>	1,6	42,9
<u>Zaměstnanost+</u>	1,5	38,1
<u>Technická pomoc</u>	0,24	6,3
<u>Rybářství</u>	0,03	0,78
Celkem	21,1	550,5

Tabulka č. 4 – Přehled operačních programů v programovém období ESI na léta 2021-2027

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

Pro oblast knihoven má velký význam Operační program Jan Amos Komenských, který podpořil projekt Národní technické knihovny **CzechELib** na roky 2023-2028, jehož cílem je efektivně zajišťovat centrální nákup klíčových elektronických informačních zdrojů pro výzkumnou a vzdělávací sféru v ČR.³³ Celková hodnota projektu 2,5 až 2,8 miliardy Kč.

Projekt CARDS (Czech Academic and Research Discovery Services)³⁴ je jeden z nejvýznamnějších systémových projektů v historii českého knihovnictví. Jeho cílem je zásadní modernizace informační infrastruktury pro vědu, výzkum a vysokoškolské vzdělávání v České republice. Je zaměřen na vytvoření jednotného a moderního prostředí pro správu a vyhledávání informací. Jádrem projektu je pořízení a zavedení nového cloudového knihovního systému, který nahradí desítky zastaralých lokálních systémů na univerzitách a ve vědeckých ústavech. Je podporován Operačním programem

³³ CzechELib [online]. Praha: Národní technická knihovna, 2025 [cit. 2025-12-31]. Dostupné z: <https://www.czechelib.cz>

³⁴ Podrobnosti o projektu CARDS dostupné z: <https://www.techlib.cz/cs/84666-czech-academic-and-research-discovery-services-cards>

Jan Amos Komenský, celkový rozpočet 1,37 miliardy Kč, realizace v letech 2023-2028.

4.2 Integrovaný regionální operační program 2021-2027

IROP pokračuje i v programovém období 2021-2027. Všechny oblasti podpory jsou shrnuty ve strategickém dokumentu s názvem **Programový dokument IROP 2021-2027**³⁵, který byla dne 5. 11. 2021 schválen vládou ČR.

Obrázek 16 – Logo IROP

Knihovny jsou podporovány v několika oblastech.

Specifický cíl 4.4 Kulturní dědictví a cestovní ruch

V části Revitalizace, odborná infrastruktura a vybavení pro činnost muzeí a knihoven:

- Projekt je zaměřen na knihovny vykonávající a zajišťující regionální funkce, na základní knihovny provozované obcí s počtem obyvatel 10 000 a výše, základní knihovny se specializovaným knihovním fondem nebo na Národní

³⁵ Dostupné z: https://irop.mmr.cz/getmedia/973d67a0-e0b6-47a5-9845-72c209b3a209/PD-IROP-2021-2027_20211026.pdf.aspx

knihovnu České republiky. Projekt musí být v souladu s Konceptí rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027.

Příklady: výstavba a rekonstrukce knihoven, depozitáře, návštěvnická centra, technické zázemí, edukační centra, konzervace a restaurování, revitalizace, parky u památek.

V rámci tohoto specifického cíle byly vyhlášeny pro knihovny celkem tři výzvy³⁶:

- **1. a 2. výzva Knihovny**, ve kterých bylo podpořeno 50 projektů částkami 528 mil. Kč a 443 mil. Kč. Obě výzvy byly již uzavřeny.
- **16. výzva Knihovny ITI** je určena pro knihovny v metropolitních oblastech a aglomeracích. Celková alokace činí 827 milionů Kč a **výzva zůstává otevřená do konce roku 2027.**

Konkrétní příklady podpory: Investice se pohybují ve velmi širokém rozpětí. Největším hotovým projektem je **Městská knihovna Rakovník**, která z EU získala celkem 61 milionů Kč (ve dvou projektech). Naopak nejmenším podpořeným projektem byla modernizace dětského oddělení v obci **Postoloprty** za 399 000 Kč. Mezi další významné realizace patří knihovny v **Třebíči** (37 mil. Kč), **Rožnově pod Radhoštěm** (30 mil. Kč) či **Žďáru nad Sázavou** (20 mil. Kč).

Specifický cíl 5.1 Komunitně vedený místní rozvoj

V části **Rekonstrukce a vybavení obecních profesionálních knihoven**

- výstavba, rekonstrukce knihoven, návštěvnické a technické zázemí, zařízení pro digitalizaci a aplikační software, technické vybavení knihoven.

V části **Vzdělávací infrastruktura** jde o část:

Zájmové a neformální vzdělávání a celoživotní učení:

- podpora vybudování, modernizace a vybavení odborných prostor ve vazbě na přírodní vědy, polytechnické vzdělávání, cizí jazyky, práci s digitálními technologiemi v zařízeních pro zájmové a neformální vzdělávání a celoživotní učení (např. střediska volného času, organizace neformálního vzdělávání).

Projekty ve specifickém cíli 5.1 jsou realizovány prostřednictvím MAS (místní akční skupina). Podmínkou je, aby podpora knihoven byla zahrnuta ve strategii MAS.

³⁶ Texty výzev a další materiály IROP jsou dostupné z: <https://irop.gov.cz/cs> nebo na: <https://ipk.nkp.cz/programy-podpory/irop-2021-2027>

114. výzva (Knihovny CLLD): Zaměřuje se na menší regionální knihovny prostřednictvím místních akčních skupin. Má vyčleněno 194 milionů Kč a je také otevřená do roku 2027³⁷. **V současné době (počátek roku 2026) je možné podávat další žádosti o dotace.**

Obrázek 17 - Interaktivní mapy dotací IROP

PRO ZAJÍMAVOST

Příprava na období po roce 2027 pro Integrovaný regionální operační program (IROP) se nyní zaměřuje na definování priorit, jako je adaptace na změnu klimatu, doprava, energetika, vzdělávání, digitalizace, reakce na demografické změny, sociální služby, bydlení a odolnost státu.

Pro oblast knihoven se uvažuje o zaměření na komunitní aktivity, využívání nevyužitých objektů (brownfieldů) pro kulturu a posilování role knihoven v ochraně demokracie a boji proti dezinformacím. Projekty budou i nadále klást důraz na estetiku a udržitelnost.

³⁷ Výzva je dostupná z: <https://irop.gov.cz/cs/vyzvy-2021-2027/vyzvy/114vyzvairop>

4.3 Podpora bezbariérovosti

Přibližně polovina knihoven v ČR nemá zajištěn bezbariérový přístup do objektu knihovny nebo uvnitř budovy. Pro řešení bezbariérovosti mohou knihovny využít několik dotačních programů.

Dotační program Ministerstva kultury Podpora kulturních aktivit osob se zdravotním postižením a seniorů³⁸ Ministerstva kultury

V tomto programu jsou podporovány zejména projekty s regionálním nebo národním dopadem, kulturní aktivity zaměřené především na realizaci Národního plánu podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2021–2025, zvláště jde o následující aktivity:

- využití terapeutické funkce kultury ke kompenzaci znevýhodnění osob se zdravotním postižením,
- arteterapeutické programy pro zdravotně postižené občany a seniory,
- prezentace umělecké tvorby jako cesta k ovlivňování veřejnosti,
- tvorba zdravotně postižených profesionálních umělců (např. v divadelních souborech),
- činnost zdravotně postižených občanů a seniorů v amatérských souborech a dílnách s účastí profesionálních umělců a lektorů,
- umělecká tvorba profesionálních a neprofesionálních umělců pro zdravotně postižené občany, seniory a dlouhodobě nemocné v nemocnicích a ústavech sociální péče,
- zájmové a vzdělávací aktivity pro zdravotně postižené občany a seniory v kulturních oborech ve volném čase,
- kulturní aktivity zdravotně postižených dětí a mládeže,
- usnadnění přístupu ke kultuře odstraňováním informačních bariér, usnadnění komunikace mezi postiženými navzájem a postiženými a zdravými občany (zvukové knihy a časopisy, tlumočení divadelních představení, titulkování filmů apod.),
- odstraňování architektonických bariér v kulturních zařízeních (rozumí se pouze technické vybavení neinvestičními prostředky).

³⁸ Podpora kulturních aktivit osob se zdravotním postižením a seniorů, Ministerstvo kultury 2025 [cit. 2025-12-31]. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/podpora-kulturnich-aktivit-osob-se-zdravotnim-postizenim-a-senioru-415>

UPOZORNĚNÍ

V programu uspějete, pokud prokážete, že akce budou mít **přímý dopad na cílovou skupinu** (např. kolik seniorů projde kurzem). Hodnotí se kvalita lektorů a inovativnost metodiky (např. využití VR brýlí pro imobilní seniory). Termín výzvy zpravidla v srpnu pro projekty následujícího roku.

Další možnost ke zlepšení dostupnosti knihoven nabízí **Národní rozvojový program mobility pro všechny (NRPM)**.³⁹ Cílem výzvy je podpořit realizaci komplexních bezbariérových tras ve městech a obcích. Základními dvěma oblastmi, na které je v rámci programu přispíváno, je odstraňování bariér v budovách státních a veřejných institucí a odstraňování bariér v dopravě.

Od roku 2026 je v rámci Národního programu přístupnosti kladen nový důraz na tzv. **"digitální přístupnost"** (např. indukční smyčky pro nedoslýchavé u výpůjčních pultů v kombinaci se stavebními úpravami). Termín výzvy zpravidla leden pro projekty realizované v následujícím roce.

V tomto programu je důležitá **technická dokumentace** a soulad s vyhláškou o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. Projekt musí být součástí *záměru bezbariérové trasy* v obci.

³⁹ Národní program přístupnosti pro všechny na období 2026–2035. Vláda ČR 2024 [cit. 2025-12-31]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/vvzpo/program-mobility/program-mobility-79350/>

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Příklady realizovaných projektů

Podpora kulturních aktivit osob se zdravotním postižením a seniorů

Název knihovny	Rok	Výše podpory	Zaměření projektu
Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana	2025	850 000Kč	Audio knihy a Braille: Digitalizace fondu a výroba zvukových knih pro nevidomé v celé ČR.
Knihovna Jiřího Mahena v Brně	2024	45 000Kč	Seniorská akademie: Cyklus vzdělávacích workshopů a tréninků paměti pro seniory.
Krajská vědecká knihovna v Liberci	2025	55 000Kč	Hmatové knihy: Výroba a nákup speciálních tyflografických pomůcek pro zrakově postižené děti.
Městská knihovna v Praze	2024	120 000Kč	Knihovna bez bariér: Kulturní programy se simultánním přepisem pro neslyšící a tlumočením do znakového jazyka.
Jihočeská vědecká knihovna	2026	60 000Kč	Arteterapie v knihovně: Výtvarné dílny pro osoby s mentálním postižením a chronickým onemocněním.

Tabulka 4 – Seznam schválených projektů

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Národní rozvojový program mobility pro všechny

Název knihovny (Obec)	Rok	Výše podpory	Zaměření projektu
Městská knihovna Jaroměř	2024	1 200 000Kč	Výtah: Instalace osobního výtahu pro zpřístupnění oddělení pro dospělé v historické budově.
Městská knihovna v Lokti	2023	850 000Kč	Rampa a WC: Vybudování bezbariérového vstupu do budovy a rekonstrukce hygienického zázemí.
Obec Tuchlovice (knihovna)	2025	450 000Kč	Schodišťová plošina: Zajištění přístupu do patra knihovny pro osoby na vozíku.
Městská knihovna Mladá Boleslav	2024	600 000Kč	Automatické dveře: Instalace širokých automatických posuvných dveří u hlavního vstupu.
Městská knihovna Trutnov	2026	1 500 000Kč	Komplexní přístupnost: Úprava vnitřních komunikací a instalace orientačního systému pro nevidomé.

Tabulka 5 – Seznam schválených projektů

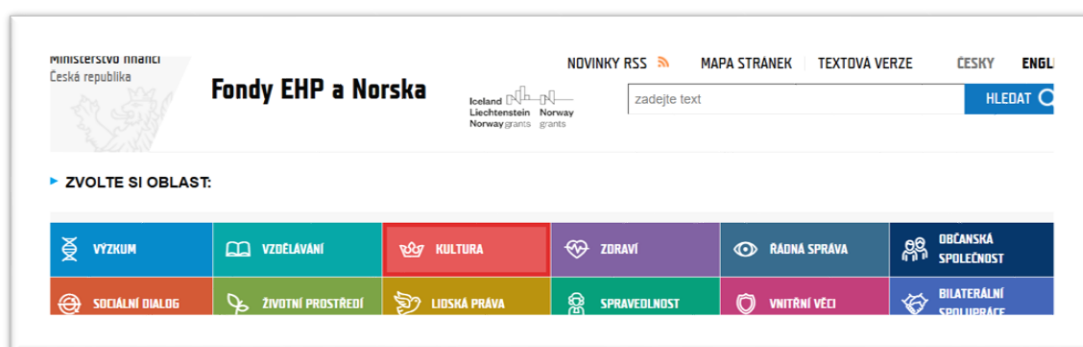
4.4 Fondy EHP a Norska

Prostřednictvím Fondů EHP a Norska přispívají státy Island, Lichtenštejnsko a Norsko ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a k posilování spolupráce s patnácti evropskými státy. Příjemci finanční podpory jsou země střední, východní a jižní Evropy.

Právě velký důraz na sdílení a výměnu zkušeností mezi donory a příjemci grantů je důležitý aspekt, kterým se tyto fondy liší od fondů EU. Podporu získají projekty zaměřené především na:

- **výzkum a inovace,**
- **zelenou transformaci,**
- **kulturní dědictví a spolupráci v kultuře,**
- **veřejné zdraví a vzdělávání,**
- **začleňování a podporu Romů.**

Novým prvkem v aktuálním období je podpora projektů reagujících na **dopady ruské invaze na Ukrajinu**. Trvalý důraz je kladen na lidská práva, rozvoj občanské společnosti (Fond pro občanskou společnost) a posilování bilaterálních vztahů.

Obrázek 18 – Webová stránka dotačního programu Fondy EHP a Norska

Přehled finančních alokací pro ČR:

- **2009–2014:** více než 130 mil. EUR.
- **2014–2021:** 184,5 mil. EUR.
- **2021–2028:** Pro nové, v pořadí již čtvrté programové období, byla v rámci Memorand o porozumění podepsaných **4. listopadu 2025** alokována částka **přes 225 mil. EUR** (přibližně 5,5 miliardy Kč).

Vyhlášení prvních výzev v novém období 2021–2028 se očekává na **přelomu let 2026 a 2027**. Realizace podpořených projektů bude probíhat až do 30. dubna 2031.

Za celkový management programů je odpovědné **Ministerstvo financí** (Národní kontaktní místo), které koordinuje přípravu programů a vyhlašuje výzvy. Podrobné informace jsou k dispozici na oficiálních stránkách

programu⁴⁰ nebo na stránkách Ministerstva kultury, které je zprostředkovatelem programu v oblasti kultury⁴¹.

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Příklady realizovaných projektů:

Název knihovny / instituce	Rok (zahájení)	Částka dotace (cca)	Zaměření projektu
Národní knihovna ČR	2020	60 000 000Kč	Revitalizace Klementina: Restaurování Barokního sálu, historického nábytku a glóbů.
Knihovna Národního muzea	2021	47 000 000Kč	Záchrana knižní kultury: Preventivní konzervace, digitalizace a ochrana vzácných tisků.
Židovské muzeum (Knihovna)	2020	23 000 000Kč	Revitalizace: Rekonstrukce prostor, digitalizace hebraik a zpřístupnění badatelný.
Knihovna Václava Havla	2020	2 300 000Kč	Archiv VH: Digitalizace a systematické zpracování audio-vizuálních archivů.
Sdružení knihoven ČR (SDRUK)	2021	1 140 000Kč	Strategické řízení: Mezinárodní spolupráce s Norskem, benchmarking a rozvoj advokacie knihoven.

Tabulka 6 – Seznam schválených projektů

4.5 Dotace EU

4.5.1 KREATIVNÍ EVROPA

Kreativní Evropa je unijní program zaměřený na podporu kinematografie a kulturních a kreativních odvětví. Z tohoto programu jsou financovány projekty v oblasti scénických umění, výtvarného umění, nakladatelství a literatury, filmu, televize, hudby, mezioborového umění, kulturního dědictví a videoher.

Na rozdíl od operačních programů zaměřených na vybrané tematické oblasti není program Kreativní Evropa spravován na národní úrovni, ale jedná se o program Evropské komise. Ta vypisuje výzvy, na které žadatelé mohou

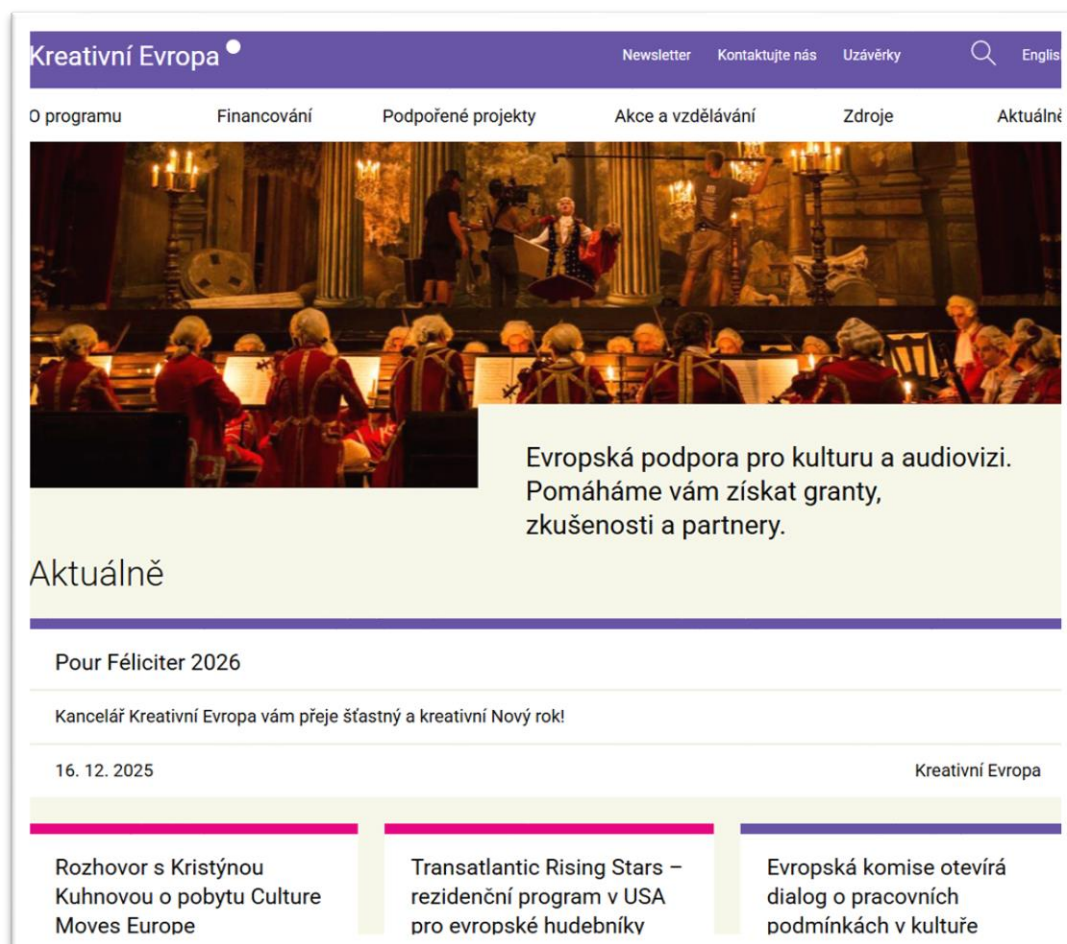
⁴⁰ Fondy EHP a Norska [online]. Praha: Ministerstvo financí, 2026 [cit. 2026-01-01]. Dostupné z: <https://www.eeagrants.cz/>

⁴¹ Fondy EHP/Norska. Ministerstvo kultury ČR [online]. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2026 [cit. 2026-01-01]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/fondy-ehp-norska-44.html>

reagovat svými žádostmi, určuje jejich rozpočet a termíny. Zájemci tak soutěží o podporu s žadateli z členských států EU, ale i dalších přidružených zemí. Program je rozdělen do dvou dílčích programů – *Kultura* a *MEDIA*.

V programu *Kultura* jsou podporovány projekty z kulturních a kreativních odvětví s nadnárodním přesahem včetně mobility umělců, posílení inovací a kapacit, rozvoje nových talentů a viditelnosti tvůrců. Z programu *Kultura* jsou také financovány překlady evropské beletrie, projekty evropské spolupráce, evropské sítě či evropské platformy. Celkový rozpočet programu Kreativní Evropa na období 2021–2027 je 2,44 mld. eur – jde o 63% navýšení oproti předchozímu období. Na část MEDIA připadá 58 % rozpočtu, na část Kultura 33 % a na mezioborovou část 9 %.

O podporu mohou žádat organizace činné v kulturních a kreativních odvětvích z členských států EU a přidružených zemí. Podpora není určena pro fyzické osoby. Národním kontaktním místem programu Kultura je Institut umění – Divadelní ústav.⁴²

Obrázek 19 - Kreativní Evropa

⁴² Podrobně o programu, viz: *Kreativní Evropa* [online]. Praha: Kancelář Kreativní Evropa, 2025 [cit. 2025-12-31]. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/>

4.6 Nadace

„Nadace je podle českého práva účelové sdružení majetku, zřízené zakladatelem k dosahování společensky nebo hospodářsky užitečných cílů. Její název musí obsahovat slovo „nadace“ a zpravidla také označení, poukazující na její účel.“⁴³

4.6.1 NADACE OSF (OPEN SOCIETY FUND PRAHA)

Dlouholetým podporovatelem a blízkým partnerem knihoven je **Nadace OSF** (Open Society Fund Praha), která se v posledních letech soustředí především na jejich proměnu v **průvodkyně 21. stoletím**. Nadace nevnímá knihovny jen jako půjčovny knih, ale jako klíčové uzly pro mediální vzdělávání, digitální gramotnost a komunitní soudržnost. Příklady realizovaných projektů:

- a) Grantový program „**Knihovny jako průvodkyně 21. stoletím**“: Hlavní pilíř podpory zaměřený na posilování dovedností knihovníků a vzdělávání veřejnosti (zejména v oblasti boje proti dezinformacím).
- b) **Podpora malých knihoven**: Specifické výzvy pro obce do 20 000 obyvatel, kde je kladen důraz na zjednodušení administrativy (tzv. mikrogranty).
- c) „**Česko.Digital**“: Podpora knihoven, které pomáhají vytvářet a využívat digitální služby pro občany.
- d) Integrace a neformální vzdělávání: **Granty na aktivity pro menšiny** (např. integrace příchozích z Ukrajiny) a rozvoj kritického myšlení.
- e) Ocenění „**Bibliotheca inspirans**“: Prestižní ocenění spojené s šířením dobré praxe a finanční či materiální podporou (ve spolupráci s Českou spořitelnou).

⁴³ *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Nadace* [online]. 2025 [cit. 2025-12-31]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Nadace&oldid=17470944>

Obrázek 20 – Webová stránka Nadace OSF

Nadace OSF se nyní výrazně orientuje na **umělou inteligenci (AI)** a **digitální občanství**. Knihovny mohou žádat o prostředky na pořízení techniky (dataprojektory, tablety), ale podmínkou je vždy doprovodný vzdělávací program pro veřejnost. Velkým tématem pro rok 2026 je také **wellbeing knihovníků**.

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Příklady podpořených projektů:

Knihovna	Projekt	Rok	Podpora
Regionální knihovna Karviná, příspěvková organizace	Mediální vzdělávání pro seniory na Karvinsku	2021	70 000 Kč
Městská knihovna Dobříš	Vítejte u nás	2022	30 000 Kč
Šmidingerova knihovna Strakonice	Kurzy českého jazyka pro cizince, primárně pro příchozí z Ukrajiny	2022	40 000 Kč
Knihovna Karla Dvořáčka, příspěvková organizace	Mediální gramotnost a integrace ruku v ruce	2023	56 260 Kč
Městská knihovna Tábor	Žít a učit se společně - integrace a mediální vzdělávání ruku v ruce	2023	91 355 Kč
Sdružení knihoven ČR	Odvaha posouvat hranice	2024	15 000 Kč

Městská knihovna Litvínov	Posilování vnitřních kapacit: výjezdy za rozvojem a vzděláváním	2024	15 000 Kč
---------------------------	--	------	-----------

Tabulka 7 – Seznam schválených projektů

4.6.2 NADACE KNIHOVEN

Nadace knihoven⁴⁴ byla založena zakládajícími členy Sdružení knihoven České republiky v roce 1998.

Každoročně vyhlašuje soutěže na podporu studijních cest a stáží do zahraničních knihoven. Nadace poskytne dotaci maximálně do výše 50 % skutečných nákladů na zahraniční cestu, tj. cestovné, stravné, ubytování.

Žadatel má za povinnost zpracovat a odevzdat cestovní zprávu.

Obrázek 20 - Logo Nadace knihoven

PRO ZAJÍMAVOST

Společně se Sdružením knihoven ČR oceňuje na konferenci Knihovny současnosti významné odborníky z oblasti knihovnických a informačních služeb medailí Z. V. Tobolky⁴⁵.

⁴⁴ Nadace knihoven. *Sdružení knihoven ČR* [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2025 [cit. 2025-12-31]. Dostupné z: <https://sdruk.cz/projekty/nadace-knihoven/>

⁴⁵ Informace o ceně Z. V. Tobolky dostupné z: <https://sdruk.cz/rubrika/medaile-z-v-tobolky/>

4.6.3 NADACE AGROFERT

Nadace AGROFERT⁴⁶ podporuje projekty z oblastí vědy, výzkumu a vývoje, vzdělávání, zvyšování úrovně vzdělanosti, registrovaných církví a náboženských společností, tělovýchovy a sportu, požární ochrany, komunálních aktivit a projektů rozvoje občanské společnosti, podpora a ochrana mládeže, podpora kultury a ochrana kulturních a historických památek a tradic, podpora rozvoje sociální a zdravotní péče a ochrana lidského zdraví, poskytování humanitární, sociální a jiné pomoci, ochrana zvířat a jejich zdraví, ochrana životního prostředí a podpora projektů trvale udržitelného rozvoje.

Nadační příspěvky mohou být poskytovány fyzickým osobám a právnickým osobám se sídlem v ČR i SR.

Obrázek 71 - Logo Nadace Agrofert

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Příklady podpořených projektů:

Název knihovny	Rok	Výše podpory	Zaměření projektu
Městská knihovna v Teplicích nad Metují	2023	50 000Kč	Modernizace interiéru, pořízení nového mobiliáře a regálů.
Knihovna M. J. Sychry (Žďár n. Sázavou)	2023	42 000Kč	Rozvoj robotiky a polytechnického vzdělávání pro děti.
Místní knihovna v Černilově	2024	50 000Kč	Vybavení komunitního centra a relaxační zóny pro čtenáře.
Knihovna B. B. Buchlovana (Uher. Hradiště)	2023	50 000Kč	Podpora vzdělávacích aktivit a pořízení lektorských pomůcek.
Obecní knihovna v Ořechově	2024	48 000Kč	Revitalizace prostor pro rodiny s dětmi (nábytek, hrací prvky).

⁴⁶ Nadace AGROFERT [online]. Praha: Nadace AGROFERT, 2025 [cit. 2025-12-31]. Dostupné z: <https://www.nadace-agrofert.cz/>

Městská knihovna Sedlčany	2025	40 000Kč	Projekt zaměřený na mezigenerační propojování v knihovně.
---------------------------	------	----------	---

Tabulka 8 – Seznam schválených projektů

4.6.4 NADACE ČEZ

Nadace ČEZ⁴⁷ vznikla v roce 2002 jako jedna z prvních firemních nadací v České republice. Každoročně podporuje řadu projektů, které reagují na aktuální potřeby společnosti. Oranžová hřiště dávají dětem i dospělým bezpečný prostor pro sport a hry.

Podpora regionů dává příležitost rozvoji komunitního života. Nadační příspěvky mohou být poskytovány fyzickým osobám a právnickým osobám se sídlem v ČR na základě žádosti v rámci vyhlášeného veřejného grantového řízení.

Obrázek 82 - Logo Nadace ČEZ

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Příklady podpořených projektů:

Název knihovny	Rok	Výše podpory	Zaměření projektu
Městská knihovna Klatovy	2023	35 000Kč	Vzdělávání (EPP): Projekt „Učíme se učit se“ – kurzy netradičních metod učení.
Knihovna M. J. Sychry (Žďár n. S.)	2023	50 000Kč	Vzdělávání: Rozvoj robotiky a polytechnického vzdělávání v knihovně.

⁴⁷ Nadace ČEZ [online]. Praha: Nadace ČEZ, 2025 [cit. 2025-12-31]. Dostupné z: <http://www.nadacecez.cz>

Národní knihovna ČR	2022	cca 150 000 Kč	Životní prostředí (Stromy): Výsadba 136 stromů u depozitáře v Hostivaři.
Knihovna Dolní Lhota	2024	cca 40 000 Kč	Kultura (EPP): Projekt „Pestřejší knižní fond“ – nákup nových knih.

Tabulka 9 – Seznam schválených projektů

4.6.5 NADACE VIA

Nadace VIA⁴⁸ se věnuje rozvoji komunitního života, podporuje aktivity lidí, kteří se společně starají o své okolí. Granty Nadace VIA podporují vzdělávání a technické zázemí pro neziskové organizace. Nadace poskytuje příspěvky právnickým i fyzickým osobám.

Obrázek 23 - Logo Nadace VIA

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Příklady podpořených projektů:

Název knihovny	Rok podpory	Výše podpory	Zaměření projektu
Knihovna Jiřího Mahena v Brně	2023	100 000Kč	Integrace a komunita: Podpora setkávání ukrajinských rodin s místními a zvýšení zájmu o služby knihovny.
Městská knihovna Dobříš	2024	66 930Kč	Vzdělávání: Kurzy českého jazyka, konverzace a studia českých reálií pro příchozí z Ukrajiny.

⁴⁸ Nadace VIA [online]. Praha: Nadace VIA, 2025 [cit. 2025-12-31]. Dostupné z: <https://www.nadacevia.cz>

Krajská vědecká knihovna v Liberci	2024	49 164Kč	Pracovní trh: Příprava účastníků na pracovní pohovory, kariérní poradenství a výuka češtiny.
Knihovna Gelasta Vodňanského (Vodňany)	2023	25 600Kč	Sousedství: Program „Knihovniček – S knihou hravě“ a kurzy češtiny pro upevnění sousedských vztahů.
Obec Smilkov (knihovna)	2024	20 000Kč	Komunitní zázemí: Vybudování moderního kuchyňského zázemí v knihovně pro pořádání sousedských akcí.

Tabulka 10 – Seznam schválených projektů

4.6.6 NADACE OKD

Nadace OKD⁴⁹ je největší nadací v Moravskoslezském kraji a zároveň jednou z nejvýznamnějších v celé České republice. Zřizovatelem nadace je černouhelná těžební společnost OKD, a. s. Od roku 2008 podporuje neziskové organizace, které pomáhají potřebným, zlepšují úroveň sociální péče, volnočasových aktivit, kulturního využití i životního prostředí.

Podpora směřuje do Moravskoslezského kraje, konkrétně do měst a obcí Dětmárovice, Doubrava, Frýdek-Místek, Havířov, Horní Suchá, Karviná, Orlová, Paskov, Staříč, Stonava, Sviadnov a Žabeň. Nadace OKD poskytuje nadační příspěvky neziskovým organizacím prostřednictvím grantového řízení, které se koná jednou ročně. V prosinci vyhlašuje nadace výzvu pro své hlavní grantové programy.

Obrázek 24 - Logo Nadace OKD

Nadace podporuje projekty z nejrůznějších oblastí, které přinášejí regionu a jeho obyvatelům užitek. Ve svém základním programu (Pro region) se

⁴⁹ Nadace OKD [online]. Karviná-Fryštát: Nadace OKD, 2025 [cit. 2025-12-31]. Dostupné z: <https://www.nadaceokd.cz>

zaměřuje na podporu zdravotních a sociálních projektů, rozvoj vzdělávacích a volnočasových aktivit, zlepšování životního prostředí a péči o regionální tradice.

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Příklady podpořených projektů:

Název knihovny	Rok	Výše podpory	Zaměření projektu
Regionální knihovna Karviná	2025	150 000Kč	Pro region: Projekt „Od kašny k mostu“ – rozvoj komunitních a regionálních aktivit.
Regionální knihovna Karviná	2023	30 000Kč	Pro region: Projekt „Čteme další stovku“ – podpora čtenářství a nákup fondu.
Knihovna Frýdek-Místek	2022	30 000 Kč	Srdcovka: Vybudování „knihovny na veřejnosti“ v nevyužívané telefonní budce na sídlišti Spořilov.

Tabulka 11 – Seznam schválených projektů

4.6.7 TECHSOUP ČESKÁ REPUBLIKA – SDRUŽENÍ VIA

TechSoup Česká republika⁵⁰ (provozuje sdružení VIA) rozvíjí technologické kapacity neziskových organizací a veřejných knihoven v České republice, a to zajištěním přístupu k softwaru, hardwaru, IT službám a souvisejícímu vzdělání, díky čemuž mohou tyto organizace efektivněji a snadněji dosahovat svých cílů a naplňovat svá poslání. Skrze TechSoup Česká republika jsou nabízeny dárcovské a zvýhodněné programy společností: Microsoft 365, Adobe – výrazné slevy na balík Creative Cloud (Photoshop, InDesign), antivirové programy Bitdefender, Norton, Avast, dále Canva, licenci Zoom pro online webináře, bezplatný Google Workspace. Možné je také získat repasovaný hardware – notebooky, počítače, routery.

K ZAPAMATOVÁNÍ

Knihovnám, které si podávají žádost o dotaci do programu VISK je doporučeno, aby při nákupu software a hardware využily nabídku TechSoup.

⁵⁰ TechSoup Česká republika [online]. Praha: Sdružení VIS, z.ú., 2025 [cit. 2025-12-31]. Dostupné z: <https://www.techsoup.cz/>

4.7 Projekty SKIP na podporu knihoven

SKIP v rámci svých aktivit realizuje celou řadu projektů zaměřených zejména na podporu čtenářské gramotnosti a na vzdělávání pracovníků knihoven. Projekty jsou primárně určeny pro individuální i institucionální členy SKIP, ale v řadě případů je možné na nich participovat nezávisle na členství ve SKIP. Nejedná se vždy v pravém slova smyslu o dotační programy, ale často jde o projekty, na které SKIP získává dotace a podporu od různých subjektů a knihovny mohou potom jejich výsledky využít bezplatně nebo se slevou ve své praxi. Uvádíme několik příkladů.

4.7.1 S KNÍŽKOU DO ŽIVOTA – BOOKSTART

Projekt **S knížkou do života**⁵¹ je českou verzí mezinárodního projektu **Bookstart**, který je zaměřen na podporu čtenářství předškolních dětí. Mohou se do něj zapojit všechny typy knihoven, aby plnily jednu z nejdůležitějších, v dnešní době zatím málo rozšířených funkcí: aktivně zapojit rodiče a seznamovat společně s nimi i nejmenší děti s knihou a nepřeborným množstvím příběhů (a informací) v ní. Projekt podporuje Ministerstvo kultury, Nadace ČEZ, Národní knihovna ČR, Čtení pomáhá, MetLife a Audiotéka a některé kraje, např. Královehradecký, Liberecký, Plzeňský, Moravskoslezský, Středočeský, Olomoucký, Jihočeský a některé další kraje poskytují jednorázovou podporu.

Do projektu bylo v roce 2025 zapojeno cca 500 knihoven, které ročně osloví 22 000 rodin, přičemž první ročník se uskutečnil v roce 2018.

Projekt je určen pro **institucionální členy SKIP**. Účastník projektu má možnost získat bezplatně nezbytné metodické materiály, se slevou nakoupit dárkové sady, které se předávají rodičům při akci vítání občánků. Současně se zavazuje realizovat návazné akce.

4.7.2 KNÍŽKA PRO PRVNÁČKA

Cílem projektu **Knížka pro prvňáčka**⁵² je rozvoj čtenářských návyků žáků od prvního ročníku školní docházky a podpora spolupráce knihoven a škol. Projekt je realizován od roku 1999. Knihovna musí během školního roku zajistit nejméně jednu návštěvu žáků 1. třídy a uspořádat pro ně další akce vedoucí k rozvoji zájmu o četbu (společná čtení, besedy s tvůrci knih, výstav apod.). Odměnou za úspěšné absolvování projektu je pro děti Knížka pro prvňáčka,

⁵¹ *S knížkou do života: Bookstart* [online]. Ostrava: Knihovna města Ostravy, 2025 [cit. 2025-12-31]. Dostupné z: <https://www.skizkoudozivota.cz/>

⁵² Knížka pro prvňáčka. *Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR* [online]. Praha: SKIP, 2025 [cit. 2026-01-02]. Dostupné z: <https://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/projekt-uz-jsem-ctenar-knizka-pro-prvnacka>

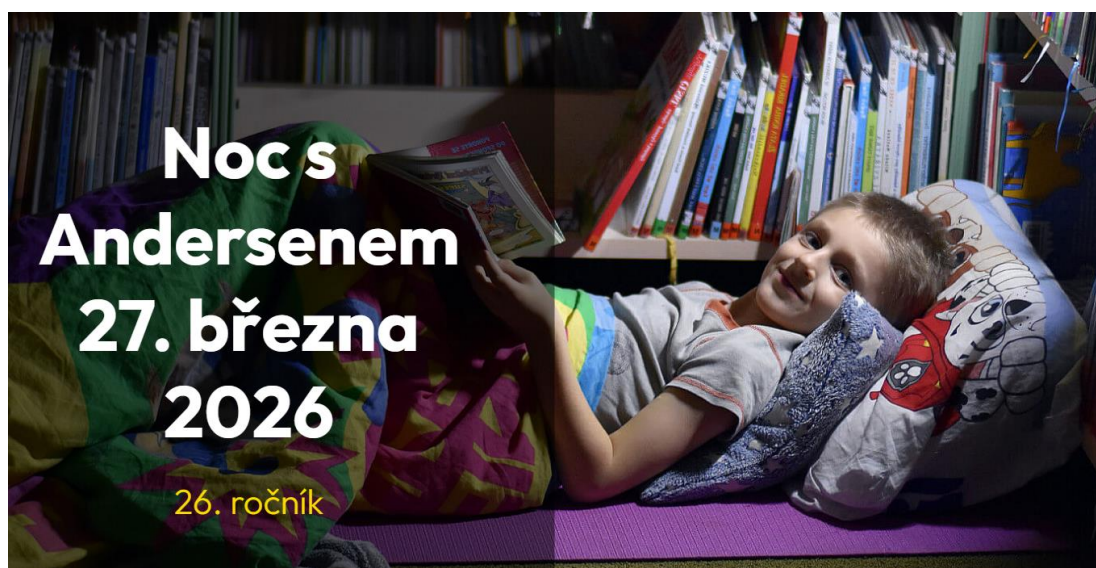
původní česká novinka, která byla napsána a ilustrována výhradně pro účastníky projektu a kterou nelze v běžné knihkupecké síti minimálně tři roky koupit. Projekt podporuje nadace „Čtení pomáhá“, nakladatelství Triton a další instituce. V roce 2024 se 16. ročníku projektu zúčastnilo 650 knihoven a 55 000 dětí.

Projekt je určen pro institucionální členy SKIP. Účastník projektu má možnost získat jakýkoliv počet knížek pro prvňáčka za cenu 20,- Kč. Do projektu přihlašuje žáky prvních tříd základních škol knihovna ve spolupráci se školami v místě působnosti knihovny.

4.7.3 NOC S ANDERSENEM

Noc s Andersenem⁵³ je jednou z akcí, kterou české knihovny svádí v konkurenci populárnějších médií boj o zájem dětí a dětské čtenářství. Cílem akce je **podpora čtenářské gramotnosti dětí**.

Noc se uskuteční vždy v dubnu v blízkosti výročí narození dánského spisovatele Hanse Christiana Andersena. První Noc s Andersenem proběhla v roce 2000 v uherskohradištské knihovně.

Obrázek 95 - Noc s Andersenem

Projektu se může zúčastnit knihovna, škola či jiné instituce včetně zahraničních. Podmínkou je registrace do projektu. Účastník projektu získá bezplatně propagační materiály a metodické pomůcky.

Noc s Andersenem přerůstá do mezinárodních aktivit knihoven.

⁵³ Noc s Andersenem [online]. Praha: SKIP, 2025 [cit. 2025-12-31]. Dostupné z: <http://www.nocsandersenem.cz>

Do 25. ročníku v roce 2025 se zapojilo 2 129 míst z celého světa, kde nocovalo 120 289 dětí a dospělých. Projekt podporuje Ministerstvo kultury, nakladatelství Albatros a další instituce.

4.7.4 CYKLUS VZDĚLÁVACÍCH AKCÍ SKIP

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR každý rok získává od Ministerstva kultury dotaci na projekt Cyklus vzdělávacích akcí. V rámci tohoto projektu je realizováno ročně cca 30 vzdělávacích akcí nebo projektů. Jednotlivé akce zajišťují regionální organizace nebo odborné sekce SKIP.

Jednotlivé aktivity jsou určeny individuálním i institucionálním členům SKIP i širší knihovnické komunitě. Účast na akcích je bezplatná nebo za zvýhodněný konferenční poplatek.

4.7.5 PODPORA STÁŽÍ

SKIP podporuje další vzdělávání svých členů formou pracovních stáží.

Žadatelem o příspěvek na dopravu může být veřejná knihovna v ČR (dle knihovního zákona č. 257/2001 Sb., v platném znění), která je zároveň institucionálním členem SKIP. Každá knihovna může předložit v daném roce pouze jednu žádost, a to současně pro více osob účastnících se jedné stáže.

4.7.6 PODPORA PROJEKTŮ Z JEDNOTLIVÝCH REGIONŮ SKIP

Některé regionální organizace SKIP⁵⁴ vypisují každý rok menší granty pro své individuální a institucionální členy. Zde uvádíme regionální organizace SKIP, které mají zavedené vlastní dotační či grantové programy:

SKIP 02 – Středočeský region: „Středočeský měšec“

Tento program je pravděpodobně nejznámějším regionálním grantem SKIP.

- **Určení:** Malé knihovny ve Středočeském kraji s úvazkem od **0,1 do 1,0**.
- **Cíl:** Podpora komunitních aktivit, propagace čtení, vzdělávací a kulturní činnosti nebo vydávání regionálních publikací.

⁵⁴ Aktuální informace o projektech SKIP jsou dostupné z: <https://www.skipcr.cz/>

- **Podmínka:** Knihovna (nebo knihovník) musí být členem SKIP 02 alespoň 1 rok.
- **Termín:** Pro rok 2026 byl termín podání žádostí do **31. 12. 2025**.

SKIP 09 – Region Velká Morava: „Malé regionální projekty“

Region Velká Morava (zahrnující Jihomoravský, Zlínský kraj a část Vysočiny) vypisuje podporu pro menší projekty, které oživují činnost knihoven.

- **Určení:** Veřejné knihovny do **1,0 úvazku**.
- **Finanční limit:** Maximální výše podpory je obvykle **5 000 Kč**.
- **Cíl:** Podpora knihoven jako komunitních center (akce pro veřejnost, workshopy).
- **Termín:** Žádosti pro rok 2025 se přijímají do **15. 4. 2025** (lze očekávat podobný termín i pro rok 2026/2027).

SKIP 10 – Moravskoslezský a Olomoucký kraj: „Regionální granty“

Tato organizace vypisuje výběrové dotační řízení na projekty, které přesahují běžný rámec služeb knihovny.

- **Cíl:** Podpora nadstandardních knihovnických, informačních a kulturně vzdělávacích činností.
 - **Specifikum:** Často jsou zvýhodněny projekty realizované ve spolupráci více knihoven v regionu nebo aktivity Klubu dětských knihoven SKIP 10.
 - **Termín:** Pro rok 2026 běží příjem žádostí od **1. 12. 2025 do 30. 1. 2026**.
-

SHRNUTÍ STUDIJNÍHO TEXTU

Studijní opora Příprava projektů a žádostí o dotace do národních programů podpory veřejných knihovnických a informačních služeb poskytuje studentům základní přehled o možnostech získávání dotací a jiných mimorozpočtových zdrojů pro činnost a rozvoj knihoven v ČR.

Úvodní kapitola se věnuje základním pojmům z této oblasti a charakterizuje základní poměr mezi objemem dotačních prostředků a běžným financováním knihoven jako celku.

Největší pozornost je věnována dotačním titulům poskytovaným Ministerstvem kultury, jsou charakterizovány základní principy dotační politiky s vazbou na Koncepti rozvoje knihoven.

Je uveden výčet dotačních titulů Ministerstva kultury – programy VISK, K 21, Česká knihovna, projekt Zahraniční literatura, program aplikovaného výzkumu NAKI a Státní fond kultury.

Jako příklad zpracování Žádosti o dotaci jsou uvedeny postupy pro přípravu a realizaci projektu do dotačního programu VISK 3, který je nejvyužívanějším dotačním programem.

V dalších kapitolách jsou charakterizovány příklady a možnosti získávání dotací z rozpočtu krajů, ministerstev, Evropské unie, Fondů EHP a Norska a také z různých nadací a aktivit Svazu knihovníků a informačních pracovníků.

Stručně jsou charakterizovány nástroje pro vyhledávání dotačních možností z různých zdrojů.

LITERATURA

Aktuální výčet dotačních programů MK je k dispozici na Dotační okruhy. *Ministerstvo kultury ČR* [online]. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/dotacni-okruhy-1137.html>

CzechELib [online]. Praha: Národní technická knihovna, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.czechelib.cz>

ČESKÁ REPUBLIKA. Nařízení vlády č. 288/2002 Sb., kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven ve znění nařízení vlády č. 235/2005 Sb. a nařízení vlády č. 113/2013 Sb. *Zákony pro lidi 2025*. Praha 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-288>

DotaceEU.cz [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz>

DotaceOnline. Brno: GRANT ADVISOR [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.dotaceonline.cz/>

Evidence knihoven. *Ministerstvo kultury České republiky* [online]. Praha: MK ČR [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/evidence-knihoven-adresar-knihoven-evidovanych-ministerstvem-kultury-a-souvisejici-informace-341.html>

FOJTÍK, Michal a HÁJEK, Roman: *Letošní změny VISK budou kosmetické: Do budoucna musí dotace držet krok s potřebami knihoven*. Čtenář, 77, 2025, č. 5. [cit. 2026-01-02]. Dostupné z: <https://casopisctenar.cz/2025/09/25/letosni-zmeny-visk-budou-kosmeticke-do-budoucna-musi-dotace-drzet-krok-s-potrebami-knihoven/>

Fondy EHP a Norska [online]. Praha: Ministerstvo financí, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.eeagrants.cz/>

Fondy EHP/Norska. *Ministerstvo kultury ČR* [online]. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/fondy-ehp-norska-44.html>

IROP 2021-2027. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://irop.mmr.cz/cs/irop-2021-2027>

KAVÍKOVÁ, Kristýna. *Novinky a změny v dotačním řízení Knihovna 21. století: Co přinese nadcházející období?* Čtenář, 77, 2025, č. 5. [cit. 2026-01-02]. Dostupné z: <https://casopisctenar.cz/2025/09/25/novinky-a-zmeny-v-dotacnim-rizeni-knihovna-21-stoleti-co-prinese-nadchazejici-obdobi/>

Knížka pro prvňáčka. *Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR* [online]. Praha: SKIP, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.skipcr.cz/projekty/uz-jsem-ctenar-knizka-pro-prvnacka>

Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027 s výhledem do roku 2030: knihovny – pilíře občanské společnosti, vzdělanosti a kultury. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2020. ISBN 978-80-7050-734-6 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/legislativa/koncepce-strategie-deklarace>

KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Dotační titul Obecní knihovny v roce 2019. *Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy* [online]. 2019, 33(2), 19-20 [cit. 2025-12-30]. ISSN 0862-1985. Dostupné z: <https://duha.mzk.cz/clanky/dotacni-titul-obecni-knihovny-v-roce-2019>

Kreativní Evropa [online]. Praha: Kancelář Kreativní Evropa, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/>

Nadace AGROFERT [online]. Praha: Nadace AGROFERT, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.nadace-agrofert.cz/>

Nadace ČEZ [online]. Praha: Nadace ČEZ, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <http://www.nadacecez.cz>

Nadace knihoven. *Sdružení knihoven ČR* [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://sdruk.cz/projekty/nadace-knihoven/>

Nadace OKD [online]. Karviná-Fryštát: Nadace OKD, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.nadaceokd.cz>

Nadace VIA [online]. Praha: Nadace VIA, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.nadacevia.cz>

Národní plán obnovy [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2025. [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/narodni-plan-obnovy-2609.html>

Národní rozvojový program mobility pro všechny na období 2026-2035. *Vláda České republiky* [online]. Praha: Vláda České republiky, 2024 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/vvzpo/program-mobility/program-mobility-79350/>

Noc s Andersenem [online]. Praha: SKIP, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <http://www.nocsandersenem.cz>

Program NAKI III – program na podporu aplikovaného výzkumu v oblasti národní a kulturní identity na léta 2023 až 2030. *Ministerstvo kultury ČR* [online]. Praha: Ministerstvo kultury ČR, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/program-na-podporu-aplikovaneho-vyzkumu-a-vyvoje-narodni-a-kulturni-identity-na-leta-2016-az-2022-naki-ii-857.html>

Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. *Vláda České republiky* [online]. Praha: Vláda České republiky, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/zakladni-informace-767/>

Regionální operační program. Regionální operační program [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://irop.gov.cz/cs/>

S knížkou do života: Bookstart [online]. Ostrava: Knihovna města Ostravy, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.sknizkoudozivota.cz/>

SKIP: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR [online]. Praha: SKIP, 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.skipcr.cz>

Státní podpora č. SA.35529 (2012/N) – Česká republika: Digitalizace knihovních fondů [online]. Brusel: Evropská komise, 2013 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/docs/246172_1421786_125_2.pdf

TechSoup Česká republika [online]. Praha: Sdružení VIS, z.ú., 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <https://www.techsoup.cz/>

VISK veřejné informační služby knihoven: Program Ministerstva kultury [online]. Národní knihovna ČR – Knihovnický institut 2025 [cit. 2025-12-30]. Dostupné z: <http://visk.nkp.cz/>

Název: Příprava projektů a žádostí o dotace do národních
programů podpory veřejných knihovnických a informačních služeb

Autor: PhDr. Vít Richter

Počet stran: 72